

د افغانستان بانک

بانک

د افغانستان بانک میاشتنی

اووم کال، دری اټیاپمه کټنه د ۱۳۹۳ کال د غویی میاشت

افزایش ۳۳

درصدی صادرات کشور طی سال ۱۳۹۲

د افغانستان بانک خبرتيا!

د افغانستان بانک د قانون د دري دېرشمې مادې مطابق د افغانستان رایجې پیسې او پولې واحد افغانۍ دي، له همدې امله د ټولو افغانانو، دولتي او خصوصي ادارو او مؤسسو څخه غوښتل کېږي څو په قرار دادونو، نورو معاملو او په اقتصادي راکړو او ورکړو کې له افغانیو کار واخلي، ځکه چې افغانۍ په سیمه کې یوه با ثباته پیسه ده چې ستاسو د اقتصادي برنامو جوړونه په ثبات کې ګټوره تمامېږي.

بانک

صاحب امتیاز: د افغانستان بانک

هیئت تحریر: محمد عارف سالک، ذبیح الله فیاض و امان الله عتیق

مدیر مسوول: یما عقیف

گزارشگران: عبداللطیف بایانی و عبدالحفیظ شاهین

دیزاین: خالد احمد فیضی

فوتوژورنالیست: زیرک ملیا

مسوول چاپ و توزیع: سید جعفر ایوبی

آدرس: آمریت عمومی اسناد و ارتباط، د افغانستان بانک

تلفون: ۰۰۹۳۰۲۰۲۱۰۳۸۱۵ / ۲۱۰۴۷۶۱

فکس: ۰۰۹۳۰۲۰۲۱۰۳۰۵

پست الکترونیکی: magazine@centralbank.gov.af

صفحه الکترونیکی: www.centralbank.gov.af

د دې مخني مطالب

سرمقاله

د افغانستان د بانکداری قانون

موافقت نامه مساعدت برای آغاز پروژه بانکداری...

گام دیگری در جهت تسهیل دسترسی به وجوه مالی...

چگونگی طرز فعالیت شرکت های بیمه در افغانستان

د پیسو نړیوال صندوق: د روسیې اقتصاد له رکود سره...

افزایش ۳۳ درصدی صادرات کشور طی سال ۱۳۹۲

نقش تحصیلات و ارتقای ظرفیت های مسلکی در...

دنړۍ اقتصادي خبرونه

د افغانستان کرنیز سکتور لا هم سترو اصلاحاتو ته...

جهان؛ از سکه و بانکوت تا پول الکترونیک

بازار، مرکز مبادله اجناس و خدمات

د ایران د اقتصاد اعتباري رتبه له منفي څخه ثبات ته...

انواع فقر در جهان

فساد مالی بزرگترین چالش فرا راه رشد و توسعه ...

سروی اخیر اتاق تجارت و صنایع نشاندهنده بهبود در...

یاد آوری: به غیر از سرمقاله که دیدگاه رسمی "مجله بانک" است، مسوولیت مضامین و مقالات دیگر به نویسندگان آن بر

می گردد، همچنان استفاده از مقالات و تصاویر مجله با ذکر مأخذ مجاز است.

د صادراتو زیاتوالی؛ د هېواد د اقتصادي بډاینې یو لامل

د افغانستان د سوداګرۍ او صنایعې خونې د روان کال د غويي په ۱۳ نېټه د ۱۳۹۲ کال د صادراتو په کچه کې د ۳۳ سلنې زیاتوالي خبر ورکړ. د صادراتو د کچې د زیاتیدو لامل د ترانزیتی ستونزو ټیټوالی، د تولیداتو او محصولاتو لپاره د بازار موندنه او د کرنیزو محصولاتو زیاتوالی ګڼل کیږي.

د افغانستان صادراتي توکي په ټولیزه توګه وچه او تازه میوې، طبي نباتات، غالی، د قره قل پوستکي، لاسي صنایع، قیمتي او نیمایي قیمتي تیګې، حبوبات، مالوچ او داسې نور توکي جوړوي چې د هېواد د وارداتو په پرتله اوس هم ناچیزه بریښي. خو دې ټولو سره هم د هېواد ټولیزه صادرات د تیر کال په پرتله ۱۳۱ ملیون ډالره زیاتوالي ښکاره کوي.

د هېواد ټولیزه صادرات د ۱۳۹۱ کال په اوږدو کې ۳۹۳ ملیونه ډالره و، خو په ۱۳۹۲ کال کې ۵۲۴ ملیون ډالرو ته زیات شوی دی.

صادرات د هېوادونو د اقتصاد د ودې او پراختیا له لاملونو څخه شمېرل کیږي؛ همدا دی چې د افغانستان اسلامي جمهوریت او خصوصي سکتور د نورو فرصتونو د برابرولو او د سوداګرو د ستونزو د لمنځه وړلو په برخه کې هڅه کړې ده خو د هېواد د صادراتو کچه زیاتوالی ومومي. د صادراتو په پراختیا سره به د هېواد د سوداګرۍ بیلانس د تعادل په حالت کې واقع شي او همدا ډول به په تولیدي برخه کې له ځان سره نوی لاسته راوړنې ولري چې بې له شکه په استخدام او کارموندنې کې به ډیر رول ولوبوي. د دې ترڅنګ صادرات د نویو پانګې اچونو زمینه برابروي څه چې د هېواد په اقتصادي وده کې ډیر زیات اهمیت لري. ■

د افغانستان د بانکداری قانون

شپږم فصل

اجرائي تدابیرونه

مخه نیوونکی اقدام

شپږ څلویښتمه ماده:

(۱) که چېرې د د افغانستان بانک د مؤجھو او مستندو دلیلونو له مخې باوري شي چې د یوه بانک د لاس رسی وړ وجوه موجودیت او د پورونو ورکړه پدې دلیل چې خپله اداره او فعالیتونه یې په ناسالنه او یا غیر محتاطانه توګه پر مخ بیولي یا دا چې په یو ډول یې په اړوندو قوانینو، مقرراتو او د افغانستان بانک په دساتیرو کې له درج شوو حکمونو، له هغو شرایطو او محدودیتونو څخه چې د د افغانستان بانک په جواز، اجازه لیک یا اجازې کې د ضمیمې په ډول بانک ته صادر شوی دي سرغړونه کړي ده یا له خطر سره مخامخ دي، د د افغانستان بانک کولای شي بانک ته لیکلی خبر ورکړي او لیکلی اخطار ورته صادر کړي.

(۲) که چېرې د د افغانستان بانک تشخیص کړي چې بانک د دې مادې په (۱) فقره کې درج شوی کتبی اخطار نه رعایتوي، کولای شي په لیکلې توګه له بانک څخه وغواړي چې د امرېې د صادرېدو له نېټې څخه د دوو اوونیو په ترڅ کې، له دغسې سرغړونو څخه د مخنیوي د عمل کړنلاره (برنامه) د د افغانستان بانک ته وړاندې کړي.

(۳) په هغه صورت کې چې بانک د دې مادې په (۲) فقره کې درج د عمل د برنامې په وخت وړاندې کولو کې اهمال وکړي یا د د افغانستان بانک تشخیص کړي چې وړاندې شوې برنامه کافي نده او یا وروسته بانک د نوموړې برنامې په اجراء کولو کې لټې (سهل انگاري) وکړي، د د افغانستان بانک کولای شي، بانک د فوري مخه نیوونکو اقداماتو په اجراء کولو باندې مکلف کړي.

د اصلاحي اقداماتو د سرته رسولو پلان اووه څلویښتمه ماده:

(۱) که چېرې د د افغانستان بانک تشخیص کړي چې د بانک د لاس رسی وړ وجوه موجودیت یا د پورونو ورکړه، د بانک د ناسالمنې او غیر محتاطانه ادارې او فعالیتونو له امله یا د د افغانستان بانک د قانون، مقرراتو یا د هغو دساتیرو چې له مخې یې د وضع شوي شرط یا محدودیت په اړه له جواز، اجازه لیک یا اجازې سره ضمیمه شوي دي، د نه رعایتولو په سبب له خطر سره مخامخ وي، پدې صورت کې د د افغانستان بانک مکلف دی، په لیکلې توګه د موضوع د کشف په هکله بانک خبرکړي او دستور ورکړي چې د ټاکلي مودې په ترڅ کې د اصلاحي اقداماتو په هکله لیکلې

برنامه ترتیب او د نیمګړتیاوو او کمزوریو د لیرې کولو لپاره د واقعینانه زمانې برنامې په ترڅ کې او د برنامې د اجراء په بهیر کې د بانک په اداره، فعالیتونو او مالي شرایطو کې د دغو اقداماتو اغېزې وارزوي او په اړه په اړه یې مشرح وړاندیزونه د د افغانستان بانک ته وړاندې کړي.

(۲) د د افغانستان بانک د دې مادې په (۱) فقره کې د درج شوې برنامې د ترلاسه کولو په وخت کې د بانک د عامل هیئت او نظار هیئت غړي، په هغه صورت کې چې قضیه د غیر مېشت بانک په داخلي فرع پورې مربوطه وي، د هغې فرع مدیر د څېړنې غونډې (جلسې) ته رابولي خو د اصلاحي اقداماتو برنامه او د هغې د اجراء کړنلاره تر بحث لاندې ونیول شي، د د افغانستان بانک کولای شي د بانک ځینې یا ټول مالکین د دغې څېړنې غونډې ته راوبولي.

د بررسی غونډه هغه وخت پای ته رسېږي چې د د افغانستان بانک ته د منلو وړ یوه برنامه، په هغې کې تصویب شي، وروسته بانک د د افغانستان بانک په نېږدې همکارۍ سره برنامه عملي کوي.

د لزوم په صورت کې د د افغانستان بانک په لیکلې اجازې سره په هغې کې بدلونونه او تعدیلونه راتلای شي. □

موافقت نامه مساعدت برای آغاز پروژه بانکداری اسلامی میان د افغانستان بانک و اداره حرکت به امضا رسید

قانون بانکداری افغانستان بعد از تعدیل عرض تصویب به شورای محترم وزیران و بعداً به شورای محترم ملی افغانستان راجع گردید تا آنرا به تصویب برسانند که این خود قدم بزرگی در ترویج بانکداری اسلامی بشمار میرود.

محترم نور الله دلاوری در ادامه سخنانش افزود که موجودیت سیستم بانکداری اسلامی به مثابه یکی از نیازمندی های مبرم بازار های مالی

بانک و اداره حرکت طی محفلی موافقتنامه ای کمک حدود ۱.۲ میلیون دالر را برای آغاز پروژه بانکداری اسلامی در افغانستان امضا نمودند که بر اساس آن پروژه های بانکداری اسلامی تکمیل و بعداً به فعالیت آغاز می نماید. در ابتدای این محفل محترم نورالله دلاوری رییس گل د افغانستان بانک پیرامون یک سلسله تعدیلات در قانون بانکداری صحبت نموده گفت که

بانکداری اسلامی نوعی فعالیت بانکی است که مطابق به احکام دین مبین اسلام و شریعت اسلامی فعالیت می نماید. باید افزود که بانکداری اسلامی همان اهداف بانکداری سنتی و کلاسیک دنیا را دنبال میکند، ولی با تفاوت اینکه فعالیت بانکی در این بانکها بر اساس فقه اسلامی صورت میگیرد.

روز سه شنبه ۱۶ ثور ۱۳۹۳ د افغانستان

افغانستان دانسته شده و د افغانستان بانک بعد از آوردن یک سلسله تعدیلات در قانون بانکداری این مسئله را در نظر گرفته که با آغاز خدمات بانکداری اسلامی زمینه دوران پول و سرمایه گذاری ها افزایش یافته و باعث بهبود اقتصاد کشور خواهد شد.

این پروژه روی اهداف ذیل فعالیت خواهد نمود.

– ایجاد چارچوب قانونی بانکداری اسلامی که مشتمل است از تدوین مقررات مورد نیاز، رهنمود ها، طرح نحوه گزارشدهی و محاسبه، تدوین یک سلسله دستورالعمل ها و پالیسی ها، به منظور تحلیل و ارزیابی

محصولات بانکداری اسلامی.

– راه اندازی برنامه های ملی آگاهی عامه به منظور بلند بردن سطح آگاهی عمومی در مورد بانکداری اسلامی و ارتقای ظرفیت بخش بانکداری اسلامی در د افغانستان بانک و نهاد های مالی در افغانستان.

– تدوین منشور هیئت نظارتی بانکداری اسلامی و طرزالعمل جهت تصویب و تأیید قرضه های اسلامی.

– انکشاف رهنمود های تصویری به منظور تصریح چگونگی دسترسی به محصولات و قرضه های اسلامی برای متشبین بی سواد.

– انکشاف محصولات بانکداری

اسلامی مبتنی بر تقاضای بازار و عرضه نمودن محصولات یا قرضه های مذکور در مطابقت با احکام شرعی به عنوان محصولات جدید بانکداری در کشور.

د غونډې په اوږدو کې د افغانستان بانک لومړي مرستیال ښاغلي خان فضل هېډه وال د اسلامي بانکداری په هکله وویل:

سره له دې چې افغانستان یو اسلامي هېواد دی خو پخوا اسلامي بانکوالی د افغانستان د بانکداری په نظام کې وجود نه درلوده. له نیکه مرغه اوس مهال اسلامي بانکوالی د دودیزې بانکداری ترڅنګ فعالیت کوی.

اووم کال، دری اتیايمه گڼه د ۱۳۹۳ کال د غويي مياشت ۵

مونږ په ۲۰۰۵ ميلادي كال كې اسلامي بانكوالۍ لپاره جواز ورکړی ؤ، خو د هغه موخه په افغانستان كې د اسلامي بانكوالۍ د تقاضا پيروالۍ ؤ. د اسلامي بانكدارۍ لپاره اساسات ؤ، خو جزئي او تفصيلي كړنلارې نه وې، له نيكه مرغه نوی قانون چې ځينې بدلونونه هم پكې راغلي په هغه كې يو فصل د اسلامي بانكدارۍ لپاره ځانگړی شوی دي، د هغه په رڼا كې هغه خلكو چې د فكر او عقيدې له پلوه په كلاسيكه بانكدارۍ باندې عقیده نلري او نه غواړي چې خپلې پيسې په دې طريقه بانكونو كې كيردي نو د دوي لپاره مونږ اسلامي بانكدارۍ منځ ته راوړه.

د اسلامي بانكداري په اډانه كې نه يوازې خدمات وړاندي كيږي بلكې د پيسو د ليرد لپاره هم يوه وسيله برابرېدلې شي. تاسو د دې شاهد وى چې بانكونو ډير محدود خدمات وړاندې كول، لامل يې دا ؤ چې مونږ تفصيلي كړنلارې نه درلودې، لكه قانون كې كوم فصل موجود نه ؤ، نن هغه شته، تاسو به په نږدې راتلونكي كې شاهد ياستى چې زمونږ اسلامي بانكدارۍ به فعاليت پيلوي او خلك به

په كې بانگونې وکړې.

هغه چې مونږ او خلكو لپاره ډير مهم دي، هغه څخه د ډاډ ترلاسه كول دي چې خلك په كوم فكر او عقيدې پسې راوړي، مونږ به هيچ چاته اجازه ورنكړو چې د خلكو د فكر او عقيدو پر خلاف په غير مشروع توگه بانگونه او گټه پورته كړي، دا پيسې مطلق په شرعي او اسلامي توگه بانگونه كيږي. اسلامي بانكدارۍ چې د بانكونو لخوا كارول كيږي د افغانستان بانك له خوا څارل كيږي او كله چې مونږ په كوم بانك پوه شو چې دوى د دغو پيسو څخه ناوړه استفاده كوي، دغه بانك له ډير جدى چلند سره مخ شي. اوس دا فرصت رارسيدلى دى چې مونږ دې ته پراختيا وركړو او د افغانستان هغه پيسې چې د اقتصاد له پلوه نه وې چرخيدې، له خلكو سره نغدي وې او په اقتصادي نظام كې شامل نه وې نن دغه لار هم پرانستل شوه، انشاالله ډير زر به يې وگوري هغه خدمات چې د بانكونو په نورو برخو كې دي، په اسلامي بانكدارۍ كې هم رامنځ ته شي.

در قسمت ديگر اين محفل محترم نسيم اكبر رييس اداره حركت ايجاد

چارچوب قانوني بانكدارى اسلامي، تدوين يك سلسله دستور العمل ها و پاليسى ها و برنامه هاى ملي آگاهى عامه را از موضوعات اصلى اين موافقت نامه عنوان نمود و در چگونگى تطبيق و عملى نمودن آن ابراز آمادگى و حمايت نمود.

بعداً موافقتنامه تطبيق پروژه بانكدارى اسلامى ميان هر دو اداره توسط محترم نورالله دلاورى رييس كل د افغانستان بانك و محترم نسيم اكبر رييس اداره حركت به امضا رسيد.

در اين محفل كه در تالار كنفرانس هاى د افغانستان بانك برگزار گرديده بود، محترم نورالله دلاورى رييس كل د افغانستان بانك، محترم خان افضل هده وال معاون اول و محترم الحاج محمد عيسى طراب معاون دوم د افغانستان بانك، محترم نسيم اكبر رييس اداره حركت، محترم عبدالله دورانى رييس كميسيون حل منازعات مالى، روساى بانكهاى تجارتي، تعدادى از كارمندان اداره حركت، آمرين شعبات د افغانستان بانك و نمايندگان رسانه هاى اطلاعات جمعى حضور داشتند. □

گام دیگری در جهت تسهیل دسترسی به وجوه مالی در افغانستان

بتاریخ ۳۰ ثور سالروان، ورکشاپ آموزشی سیستم های ثبت اعتبارات عامه و ثبت حقوق رهن بر اموال منقول برای آمرین و معاونین تفیش داخلی بانک های تجارتی به کمک مالی اداره محترم حرکت در هتل انتر کانترینتال تدویر عامه در اوایل سالروان عملاً به بهره برداری گذاشته شده است و همچنان گزارش های اعتباری برای اولین بار در تاریخ سکتور بانکی کشور از طریق آنالین معرفی گردید.

حرکت در هتل انتر کانترینتال تدویر یافت. این در حالست که سیستم ثبت حقوق رهن بر اموال منقول د افغانستان بانک در اواخر سال ۱۳۹۱ و سیستم ثبت اعتبارات

»

اووم کال، دری اتیایمه گنه د ۱۳۹۳ کال د غویی میاشت

محترم نورالله دلاوری رییس گل د افغانستان بانک در مراسم افتتاح ورکشاپ آموزشی سخنرانی نموده گفت که استفاده مؤثر از سیستم های فوق الذکر نهایت مهم بوده و بانک های تجارتی مکلف اند تا از تسهیلات آن به شکل واقعی استفاده نموده و در امر افزایش دسترسی به وجوه مالی، تجارت های کوچک و متوسط را کمک نمایند. محترم دلاوری در ادامه صحبت هایش علاوه نمود که کارمندان نظارت امور مالی د افغانستان بانک در جریان نظارت داخل ساحه از کیفیت معلومات اعتباری و تطبیق مؤثر سیستم های متذکره نظارت می نمایند و تفتیش داخلی بانک های تجارتی نیز مکلفیت دارند تا با استفاده قانونی و حفظ محرمت از گزارش های اعتباری اطمینان حاصل نمایند.

متعاقباً طبق اجندا محترم نثار احمد یوسفزی آمر عمومی ثبت اعتبارات عامه صحبت نموده گفت که کیفیت معلومات اعتباری و اطلاعیه های رهنی از اهمیت خاصی برخوردار بوده و بانک های تجارتی مکلفیت دارند تا

در ثبت معلومات دقیق مسئولیت وظیفوی خویش را ایفاء نمایند. همچنان بر اساس ماده ۲۶ قانون بانکداری افغانستان، کمیته تفتیش داخلی بانک های تجارتی مکلفیت دارند تا به منظور مدیریت خطرات طرزالعمل های مناسب را طرح و تدابیر لازم را غرض تطبیق آن اتخاذ نمایند. بدین منظور ایجاب می نماید تا تفتیش داخلی بانک های تجارتی به منظور تطبیق مقررات مربوط پلان های منظم خویش را طرح و شعبات عملیاتی را مورد بررسی قرار دهند.

بعداً خانم صدف دشتی مدیر پروژه های مؤسسه محترم حرکت از تلاش های اداره ثبت اعتبارات عامه در فراهم آوری تسهیلات دسترسی به وجوه مالی در افغانستان یادآور شده و ابراز نمود که اداره حرکت به کمک های خویش در تدویر برنامه های آموزشی و آگاهی عامه در مرکز و ولایات ادامه خواهد داد.

باید گفت که هدف از تدویر این ورکشاپ آموزشی استفاده مؤثر از سیستم های نهایت مهم ثبت اعتبارات

عامه و ثبت اعتبارات حقوق رهن بر اموال منقول می باشد به همین منظور بانکهای تجارتی باید پالیسی های مربوط را مطابق به مقررات د افغانستان بانک و پروسیجر سیستم های ثبت اعتبارات عامه و ثبت اعتبارات حقوق رهن بر اموال منقول عیار نمایند. در استفاده گزارش های اعتباری کسب رضایت مشتری مهم بوده و بانک های تجارتی باید معلومات اعتباری را با دقت کامل و کیفیت عالی ثبت سیستم نموده و از درج معلومات غیر موثق جداً جلوگیری نمایند. □

چگونگی طرز فعالیت شرکت های

بیمه در افغانستان

از چپ به راست محترم محمد عارف حمید، محترم نورالله دلاوری و محترم محمد عیسی طراب

آوردند که این تضمین باید در یکی از شرکت های بیمه، بیمه شده باشد. همچنان انتقال کالا های تجارتي از هر طریق ممکن، شاید گاهی به خطر و ضرر مواجه شود و یا کالاها در اثر حوادث یا نگهداری در گدام ها دور از خطر و ضرر نیست. وقتیکه زمین، جایداد و ... نزد بانکها و سایر مؤسسات قرضه دهی به تضمین گذاشته می شود دور از ضرر نیست، بناً در صورتیکه جایداد بیمه باشد، در حالت بروز خطرات احتمالی بیمه کننده یک قسمت و یا تمام خساره را مطابق به قراردادی که بین شان صورت گرفته است، جبران می نماید. یعنی بعد از پرداخت خساره شخص، شرکت ها و مؤسسات میتوانند دوباره فعالیت خود را آغاز نمایند.

محترم دلاوری رییس کل د افغانستان

آب، هوا، و زمین انتقال میشود، بیمه نموده است. بعد از فعالیت شرکت بیمه لویز لندن شرکت های بیمه دیگر نیز در سراسر دنیا مروج شد. با بیمه کردن یک فعالیت و تشبث تجاری و یا در کار و بار شخصی و سایر مشاغل یک اطمینان بوجود آمده که فرد متشبث می تواند با خاطر راحت به کار و فعالیت خود ادامه دهد.

محترم دلاوری پیرامون اعطای قرضه بانکها و همچنان ارتباط آن با بیمه افزود: "قروضی که از جانب بانکها به مردم، شرکت ها و مؤسسات اجراء می شود بیشتر به بیمه ارتباط میگیرد، زیرا در مقابل اعطای قرضه، تضمین یک امر حتمی محسوب می گردد. بدین معنی که متشبثین زمین، اپارتمان، دوکان و ... را نزد بانکها به تضمین گذاشته و در مقابل قرضه مورد نظر را بدست می

روز دوشنبه ۲۹ ثور سالروان، محفلی به منظور تصریح اهمیت و ضرورت بیمه و همچنان اهداف و وظایف ریاست امور بیمه های وزارت محترم مالیه در سالون کنفرانس های د افغانستان بانک برگزار گردید.

در آغاز محترم نورالله دلاوری رییس کل د افغانستان بانک پیرامون ضرورت و تاریخچه بیمه در افغانستان سخنرانی نموده گفت که جای بسیار مسرت است که روی یک موضوع حیاتی و نقش بارز آن در مسایل تجاری صحبت میکنم. خدمات بیمه، مانند بیمه حیات، بیمه مسایل تجارتي، بیمه بانکها و ... صدها سال سپری میشود که بطور مثال میتوان از مؤسسه لویز لندن که از بزرگترین شرکت های بیمه در دنیا است و اضافه از دوصد سال قدامت دارد، نام برد که تا حال نیز فعالیت مینماید و اکثراً کالا های تجارتي را که از طریق

بانک در ادامه صحبت هایش افزود که در سال های اخیر ما شاهد حوادث زیادی بوده ایم که اشخاص و افراد و همچنان تجار سرمایه و پول های خود در اثر حوادث مختلف مانند حریق، حوادث ترافیکی و غیره از دست دادند که تمام دارایی شان به صفر رسید، علت تقرب دارایی های شان به صفر همین بود که کالاها، سرمایه و دارایی های شان را بیمه ننموده بودند. متشکین و مردم در صورت قبل و پرداخت پول اندک منحصی حق بیمه، تمام دارایی های خود را می توانند که بیمه نمایند که این فعالیت جزء مسایل زندگی انسان ها بشمار میرود. در صورت انجام این کار تجار و متشکین با خاطر آسوده، میتوانند فعالیت تجاری و سایر فعالیت های حیاتی خود را به پیش ببرند.

محترم دلاوری در ادامه افزود: بانک مرکزی افغانستان نیز مطابق پالیسی و طرز العمل های جدید اجرای قرضه دهی از طرف بانکها و سایر مؤسسات قرضه دهی به مردم، می خواهد تا در وقت اجرای قرضه به متقاضیان در پهلوی سایر اسناد قرضه، باید سند بیمه نیز مد نظر گرفته شود. در تمام جهان وقتی که قرضه اعطا میگردد، اسناد بیمه و پروتوکول مؤسسه بیمه با مؤسسه قرضه دهنده حتمی پنداشته میشود. در کشور ما این وسیله به اندازه کافی وجود نداشت، اما امیدوار هستیم تا مؤسسات و شرکت های بیمه با ارتقای ظرفیت شان بتوانند به حد کافی ضرر ها و آسیب ها را جبران نمایند.

محترم رییس گل د افغانستان بانک در ادامه صحبت هایش افزود که در آینده از طریق آمریت نظارت امور مالی به بانک ها هدایت خواهیم داد تا در پروسه اعطای قرضه اسناد بیمه را نیز مدنظر داشته و آنرا منحصی بخش اساسی اسناد قرضه دهی محسوب نمایند. همچنان در آینده از هر طریق ممکن به تمام کارمندان نظام بانکی و مؤسسات قرضه دهی از مزایایی شرکت بیمه اطلاع داده خواهد شد.

متعاقباً محترم محمد عارف حمید رییس امور بیمه های وزارت محترم مالییه پیرامون موضوع صحبت نموده گفت که بیمه ابرازی به منظور تأمینات اجتماعی، تأمین سرمایه گذاری ها و مصونیت دارایی ها بشمار میرود. چون سه قرن قبل از میلاد انتقال مال التجاره که از راه بحر صورت میگرفت، واژه بنام بیمه وجود داشت و بعداً بنام تعاون و همکاری به میان آمد که از نظر اسلام این موضوع مورد بحث قرار گرفته است. قبلاً در هنگام بروز مشکل وقتی که سکنور های اقتصادی و حیاتی با مشکلی روبرو می شدند و یا به شکست مواجه میگرددند، در همین موقع دوستان، همسایه ها، اقارب و سایر مسلمانان با وی همکاری و کمک می کردند که امروز این وظایف را در یک کشور بیمه تأمین می کند.

آقای حمید در ادامه افزود که در کشور ما ایجاد بیمه به سال ۱۳۴۳ بر میگردد، اما در مورد تأسیس شرکت بیمه طرز العمل و قانون وجود نداشت. بعداً در سال های ۱۳۵۳ و ۱۳۶۸ قانونی طی ۷ فصل و ۵۸

ماده در مورد بیمه منتشر گردید. این قانون بعدها با تغییراتی رونما شد که پاسخگوی شرایط فعلی در کشور نیست. به همین منظور ریاست امور بیمه های وزارت مالییه به کمک جامعه جهانی، قانون جدیدی را ساخته اند که در سال گذشته تکمیل و جهت طی مراحل به وزارت عدلیه سپرده شده است. امید داریم تا در روز های نزدیک طی مراحل قانونی خود را ببیماید.

ریاست امور بیمه ها در سال ۱۳۸۴ در چوکات وزارت مالییه جمهوری اسلامی افغانستان تأسیس گردید که فعلاً تمام بیمه های دولتی و خصوصی، داخلی و خارجی از همین طریق طی مراحل میگردد و در مرحله دوم نظارت از عملکرد شرکت های بیمه مجوز در افغانستان حتمی پنداشته میشود و در حال حاضر یک کمپنی دولتی و سه کمپنی خصوصی بیمه در کشور فعالیت می نمایند.

در اخیر طرز فعالیت شرکت های مجوز در افغانستان توسط نمایندگان شان تشریح گردید.

محترم نور الله دلاوری رییس گل د افغانستان بانک، محترم الحاج محمد عیسی طراب معاون دوم د افغانستان بانک، محترم محمد عارف حمید رییس امور بیمه های وزارت محترم مالییه، روسای شرکت های بیمه در افغانستان، آمرین شعبات د افغانستان بانک، کارمندان ریاست امور بیمه های وزارت محترم مالییه و نمایندگان اطلاعات جمعی از اشتراک کنندگان این محفل بودند. □

د پيسو نړيوال صندوق:

د روسيې اقتصاد له رکود سره مخ شوی دی

د اوکراین د کم کیچ پر سر په روسيې باندې وضع شوي نړيوال بندیزونه، د روسيې اقتصاد ته زیان رسوي.

د پيسو د نړيوال صندوق روان ميلادي کال لپاره د وړاند وینې له مخې د روسيې اقتصادي ودې ته د پام وړ ټيټوالی ورکړی دی.

مخکې هم دې نړيوالې مالي ادارې وړاندوينه کړې وه چې په روان کال کې به د روسيې اقتصادي وده ۱.۳ سلنه وي. په روان کال کې د روسيې د اقتصادي ودې د وړاند وینې د ټيټيدو لامل دا دی چې د خپاره شويو ارقامو په اساس، د دې هېواد اقتصاد د کال په لومړيو دريو مياشتو کې له منفي ودې سره مخ ؤ.

له هغه ځايه چې د روسيې اقتصادي وده په مخکې دريو مياشتو کې له هغه هم منفي وه، ښاغلي اسپيلمبر ګو ويلې دي چې د دې هېواد اقتصاد "د فني تعريف له پلوه" په رکود کې واقع دی.

معمولاً اقتصادي منفي وده په دوو دريو مياشتنيو دورو کې پرله پسې "اقتصادي رکود" تعريف کيده.

د پيسو نړيوال صندوق خبريالانو ته وويل چې د اوکراین د کم کیچ پر سر په روسيې باندې لګيدلي بندیزونه به د روسيې اقتصاد ته ډېر زیان ورسوي.

ښاغلي اسپيلمبر ګو زیاته کړه چې اوسني شرايط په روسيې کې پانګونې ته د بهرنيو پانګه اچوونکو د لوالټيا د کموالي لامل کيږي او د دې هېواد اقتصادي وده له خطر سره مخامخ کوي.

د پيسو نړيوال صندوق همدا ډول ويلې دي چې د روان کال په اوږدو کې به سل مليارده ډالره پانګه له روسيې څخه بهر شي. د روسيې لوړ پوړو چارواکو هم له دې هېواد څخه د پانګې له خارجيدو اندېښنې څرګندې کړي دي.

د پيسو د نړيوال صندوق په وینا، په راتلونکي کال کې به د روسيې اقتصاد يوازې يو سلنه وده ولري.

په همدې برخه کې، د اعتبار اټکل مؤسسې "استندرد او پور" بل خبر له مخې په دې وروستيو کې د روسيې رتبه ټيټه ښودل شوې او د دې هېواد د اعتبار درجه يې له "بې ارزښته" څخه

لږه لوړه ثبت کړې.

يو اوڼۍ مخکې د روسيې مرکزي بانک د روبل د ارزښت له لوييدو څخه د مخنيوي په موخه، د ګټې کچه (نرخ) له ۷ سلنې څخه ۷.۵ سلنې ته زیاته کړې. د تيرو څلورو کلونو په اوږدو کې د امريکايي ډالرو په وړاندې د روبل برابري ارزښت ۸ سلنه ټيټوالی کړی دی. د ګټې د نرخ زیاتوالی يو له هغو سياستونو څخه دي چې د بهرنيو امانات ايښودونکو د نظر جلبولو او په پايله کې ملي پيسو لپاره د تقاضا د زیاتيدو او د نرخ د زیاتيدو په موخه نيول کيږي.

د پيسو نړيوال صندوق ويلې دي چې د ګټې د نرخ زیاتوالی د پرسوب د نرخ د کميدو لامل کيږي خو نشي کولای چې د لګښتي توکو د بيو د زیاتيدو مخه ونيسي. په ۲۰۱۴ ميلادي کال کې په روسيه کې د لګښتي توکو ارزښت له ۶ سلنې څخه ډېر زیاتوالی کړی دی. ■

منبع: بی بی سی
ژباړه عین الله عیان

افزایش ۳۳

درصدی صادرات کشور طی سال ۱۳۹۲

اتاق تجارت و صنایع افغانستان روز شنبه ۱۳ ثور سالروان طی کنفرانس مطبوعاتی از افزایش ۳۳ درصدی صادرات خبر داد. در این کنفرانس محترم محمد قربان حقجو رییس هیئت عامل اتاق تجارت و صنایع افغانستان، خان جان الکوزی معاون هیئت عامل اتاق تجارت و صنایع، محترم نوید محسنی معاون اداره انکشاف صادرات افغانستان، رؤسای اتحادیه های سبزیجات، میوه تازه، میوه خشک، قالین و نمایندگان اطلاعات جمعی حضور داشتند.

در ابتدای این کنفرانس محترم محمد قربان حقجو در رابطه به موضوع صحبت نموده گفت: "علی الرغم اینکه صادرات افغانستان با مشکلات متعددی چون معضل ترانزیت، عدم پروسس و بسته بندی معیاری، مشکلات امنیتی و ... روبرو می باشد، ولی با آنهم نسبت به سال قبل بصورت قابل ملاحظه افزایش یافته است."

وی در ادامه سخنانش افزود که صادرات افغانستان در ربع اخیر سال ۱۳۹۲ نسبت به سال گذشته ۳۳ فیصد افزایش را نشان می دهد، در سال ۱۳۹۱ مجموع صادرات افغانستان ۳۹۳ ملیون دالر بود، در حالیکه در سال ۱۳۹۲ این رقم به ۵۲۴ ملیون دالر رسیده است.

آقای حقجو فیصدی این افزایش را چنین بر شمرد: نباتات طی ۲۰.۴۷ فیصد، سبزیجات ۱۷۱.۶۱ فیصد، قالین ۱۴۹.۱۵ فیصد، پخته ۱۳۷.۶۱ فیصد، سنگ های قیمتی و نیمه قیمتی ۷۳ فیصد، نوشابه های تولیدی غیر الکولی ۲۶ فیصد، محصولات حیوانی ۱.۳۵ فیصد و حبوبات ۱۰.۱۲ فیصد بوده و همچنان عوامل مختلف بر افزایش صادرات نقش داشته که از آن جمله می توان از بازار یابی خوب برای اقلام صادراتی در مارکیت های بزرگ جهان و کشور های منطقه، کاهش آفات طبیعی، افزایش در حاصلات میوه تازه، پروسس و بسته بندی معیاری، راه اندازی نمایشگاه ها با کشور های همسایه و منطقه به

»

۱۲ اووم کال، دری اتیايمه ځکه د ۱۳۹۳ کال د غويي مياشت

نسبت به آن می باشد، باید سرمایه گذاران داخلی با دید مثبت در قبال محصولات داخلی و سرمایه گذاری در جهت رشد آن اقدام فوری نمایند تا محصولات داخلی از لحاظ کیفی نسبت به اجناس وارداتی خارجی جای خود را داشته باشد. □

الکوزی معاون اتاق تجارت و صنایع افغانستان و محترم نوید محسنی معاون اداره انکشاف صادرات افغانستان هر کدام به نوبه خود در رابطه به اهمیت صادرات افغانستان مفصلاً صحبت کرده و به سوالات ژورنالیستان پاسخ ارائه نمودند.

باید گفت که یکی از موضوعات و شیوه های پیشرفت و ترقی محصولات داخلی کشور، تغییرات اساسی در اذهان جامعه

سطح بین المللی، وضعیت نسبتاً خوبتر ترانزیت و کاهش مشکلات در سرحدات با کشور های همسایه نسبت به سال قبل نام برد. عمده ترین بازار صادرات افغانستان را پاکستان تشکیل میدهد.

جدول ذیل نشاندهنده نسبت صادرات افغانستان طی سال ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲ می باشد.

در اخیر کنفرانس محترم خان جان

نوع جنس	مقدار صادرات ۱۳۹۱ به تن	مبلغ صادرات ۱۳۹۱ به دالر	مقدار صادرات ۱۳۹۲ به تن	مبلغ صادرات ۱۳۹۲ به دالر	افزایش	فیصدي
میوه جات خشک	۶۲.۷۶۶	۱۰۶,۴۷۶,۰۰۹	۶۳,۶۵۴	۱۳۶,۰۸۵,۱۱۹	۲۹,۶۰۹,۱۱۰	۲۷.۸۱
نباتات طبی	۴۹.۶۱۳	۸۱,۸۶۰,۰۹۸	۵۴,۵۷۳	۹۸,۶۲۰,۱۱۸	۱۶,۷۶۰,۰۲۰	۲۰.۴۷
سبزیجات	۷۶.۶۸۹	۱۵,۳۲۷,۸۶۸	۱۸۷,۹۷۱	۴۱,۶۳۲,۷۸۲	۲۶,۳۰۴,۹۱۴	۱۷۱.۶۱
حبوبات	۲۷.۳۲۴	۱۵,۸۵۱,۹۲۰	۲۳,۹۵۷	۱۷,۴۵۶,۱۲۳	۱,۶۰۴,۲۰۳	۱۰.۱۲
قالین	۳۵۴.۴۶۵ متر	۳۴,۷۳۷,۵۷۰	۸۸۳,۱۵۹	۸۶,۵۴۹,۵۸۲	۵۱,۸۱۲,۰۱۲	۱۴۹.۱۵
محصولات حیوانی		۲۵,۸۵۶,۲۲۱		۲۶,۲۵۰,۷۳۴	۳۹۴,۵۱۳	۱.۵۳
نگه های قیمتی و نیمه قیمتی		۲۲,۵۶۹,۵۷۹		۳۹,۰۴۹,۵۱۱	۱۶,۴۷۹,۹۳۳	۷۳.۰۲
نوشابه	کارتن ۲۵۲.۴۸۸	۷۰۴۶۹۴	۲۸۹,۱۷۷	۸۸۸,۰۵۳	۱۸۳,۳۵۹	۲۶.۰۲
پخته	۲۸۸۰	۷,۱۳۸,۳۶۰	۷,۷۷۰	۱۶,۹۴۸,۱۱۱	۹,۸۰۹,۷۵۱	۱۳۷.۴۲

نقش تحصیلات و ارتقای ظرفیت های مسلكی در روند توسعه اقتصادی

داکتر شهلا رشید

پیشرفت و انکشاف اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی قرار دارد. باید بخاطر همپاشدن با کاروان رشد جامعه جهانی در مقابل همه چالش های که سد راه پیشرفت ما است با جدیت کامل و قوی مجادله نماییم تا از قافله جهانی عقب نمانده باشیم. کشور هاییکه به سطح عالی انکشاف اقتصادی رسیده اند بدون شک بالای سرمایه انسانی خود دل سوزانه زحمت کشیده اند. در جهان امروز، قدرت یک جامعه تعیین کننده برتری آن در سیاست

جهان در دهه اخیر شاهد تحولات و انکشاف بی مانند و سریع علوم بود. این تحولات و رشد کم نظیر در تمام ابعاد به ویژه در نهاد های فرهنگی، چگونگی تعلیم و تربیه و همچنان در نظام اقتصادی رونما گردید که دقیقاً در زندگی انسانها تغییر و تحولاتی ایجاد کرد. نظام تعلیم و تربیه مانند ارگانیزم زنده و فعال در جهت رفاه، آسایش، رشد و انکشاف انسانها نقش چشمگیر و بی مانندی داشته است. یقیناً سعادت هر کشور بستگی به تعداد افراد تحصیل کرده دارد که عظمت واقعی و قدرت معنوی آن کشور را به نمایش می گذارد. باید گفت که عمده ترین منبع سرمایه مادی، سرمایه انسانی می باشد که با فراگیری تعلیم و تربیه رشد و انکشاف می یابد. کشور هاییکه ثروت انسانی سالم و تحصیل یافته دارند، به توسعه اقتصادی بزرگی رسیده اند که امروز جهان را زیر سلطه اقتصادی خود دارند. زیرا با سرمایه انسانی بهتر، بستر شکل گیری رشد اقتصادی و نظام دموکراسی را ایجاد و رشد داده اند. اشخاص دارای تحصیل و متخصص به ابعاد وسیع و گسترده ای در انکشاف ستون های اقتصادی کشور نقش ارزنده دارند.

باید علاوه کرد که سرمایه انسانی نیز نوعی از امتعه کاری میباشد که مستلزم سرمایه گذاری و منافع حاصله از آن است. سرمایه انسانی نه تنها در نتیجه استفاده استهلاک نمی شوند، بلکه در اثر استفاده دایمی غنی تر و اندوخته های آن وسیع میشود که دقیقاً در رشد و توسعه اقتصاد کشور مؤثر واقع می شود و در تغییر و تحول مثبت جامعه رول اساسی دارد که سرانجام آهنگ رشد اقتصادی را سرعت می بخشد. اگر جامعه بخواهد رشد و انکشاف داشته باشد پس باید در این جهت سرمایه انسانی خود را به گونه مؤثر استفاده نموده و در این سکتور سرمایه گذاری بیشتر نماید. این مسئله به کشور ما دقیقاً مطابقت داشته چون کشور ما در مسیر

جدول ذيل تعداد شاگردان از سال ۱۳۸۰ الی ۱۳۹۳ را نشان ميدهد:

اقتصادي آنست و محور اصلي ناپل شدن به رشد اقتصادي متكي به قواي بشري متخصص ميباشد. پس هدف از تحصيل و آموختن اينست كه دانسته شود كه چه چيز

برای انسان خوب است و کدام

ارزش ها در اولويت قرار دارند

تا در تحقق آن اقدام گردد.

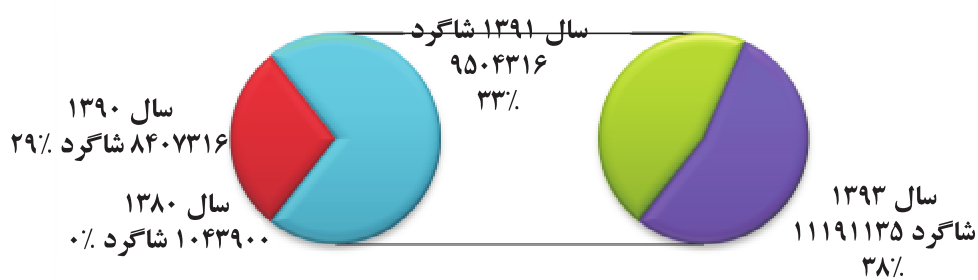
آگاهان، تعليم و تربيه را

بهترين گزينه برای عمل كرد

ها، اثرات، راه و روش ها برای

رشد و تكامل توانايي هاي

تعداد شاگردان

معارف افغانستان اصلاحات اساسی را در طی يك دهه دنبال نمود. طبق ارقام ارائه شده وزارت معارف، سال تعليمی ۱۳۹۱ با شموليت ۱.۱ ميليون شاگرد جديد در مكاتب آغاز شد. به همين ترتيب در حدود ۱۰ ميليون متعلم منجمه ۴۰٪ اناث توسط ۱۹۵۷۰۹ تن معلم اناث در ۱۵۷۶۳ باب مؤسسه تعليمی كه ۳۱٪ آن مؤسسه تعليمات ذكور و متباقي مؤسسه تعليمی اناث و ۵۴٪ آن مؤسسات تعليمی خصوصي و

جسمی، ذهني، اجتماعي، رواني، اخلاقي و همچنان مهارتها، نگرش ها و رفتار انساني ميدانند.

بايد گفت كه سه دهه جنگ در افغانستان، بر علاوه ساير آسيب ها، زير بنا هاي تعليمی و تحصيلی را نيز به نابودی كشانيد. مكاتب، پوهنتونها، ساير مؤسسات تعليمی و آموزشي همه فلج و معلمين، استادان، نويسندگان، دانشمندان و ... راه كشور هاي ديگري را در پيش گرفته اند. در اين بحران همه قشر جوان به ويژه خانم ها صدمه شديدي را متحمل شده اند. نابودی زيربنا تعليم و تربيه در كشور بالاي همه سكتور هاي حياتي به ويژه اقتصاد تأثير خيلي ناهنجاری بجا گذاشت. خوشبختانه بعد از سال ۲۰۰۱ اين نهاد حياتي، به پا ايستاد و كوشيد تا بخش از فقر قواي بشري را در كشور با تربيه جوانان جبران كند..

۶۶۹ مؤسسه بیرون مرزی یعنی خارج از کشور نیز برای ۶۰۰۰۰۰ تن خدمات تعلیمی را ارائه میکنند. علاوهً ۲۱۵۸۹۱ تن در مؤسسات تعلیمات دینی آموزش می بینند و در حدود ۹۰ هزار تن در مؤسسات تعلیمات تخنیکی و مسلکی توسط ۲۷۳۹ تن تدریس میشوند.

به همین ترتیب طبق آمار یک سال قبل اداره محترم احصائیه مرکزی افغانستان، در بیش از ۹۶ باب مؤسسات تحصیلات عالی، از جمله ۳۱ باب دولتی و ۶۵ باب خصوصی، به تعداد ۱۶۰۷۸۱ تن محصل در هر دو بخش با ۶۸۱۳ تن استاد تدریس شده است که بر اساس ارقام سال جاری این میزان در حدود ۵۰٪ افزایش یافته است.

باید یادآور شد که تحصیلات در رشته های مختلف طبق نیازمندی های جامعه صورت میگیرد، زیرا بدون اشخاص مسلکی و متخصص سرمایه گذاری و رشد اقتصاد ملی صورت گرفته نمی تواند. تحصیلات است که ذهنیت های جامعه را در جهت پیشرفت و انکشاف اقتصادی کشور آماده مینماید. قرار تحقیقات جهانی، کار تولیدی یک نفر باسواد نسبت به شخصی بی سواد چندین برابر مؤثر و با کیفیت است، از همینرو مؤسسات تولیدی کارگران باسواد را نسبت به کم سواد و بیسواد ترجیح میدهند. مؤسسات تحصیلات عالی خصوصی و صدها مکاتب، مدارس علوم دینی، تربیه معلم، انستیتوت ها و ... در پهلوی مؤسسات و نهاد های تحصیلات عالی دولتی بعد از سال ۲۰۰۱ که کشور وارد مرحله نهایت حساس گردید به فعالیت آغاز نمودند. یقیناً که این حرکت مطابق پرنسیب ها و عملکرد های نظام بازار است و گفته میتوانیم که بدون تردید رشد و گسترش نهاد های آموزشی خصوصی در کشور یکی از دستاورد های سکتور خصوصی و فرصت های اقتصادی میباشد. صدها تاجر و سرمایه گذار روی نهاد های آموزش خصوصی در افغانستان سرمایه گذاری نمودند و هزاران فرصت کاری و اقتصادی را به مردم ایجاد کرده است. چون نفوس کشور در چند سال اخیر افزایش نموده است، در این حالت مؤسسات آموزشی و تحصیلات عالی دولتی پاسخگوی نیازمندی جذب فارغین مکاتب نبود، بناً نهاد های آموزشی خصوصی به فعالیت آغاز و محصلین را جذب نمودند. بنابر این نهاد های آموزشی خصوصی، در شرایط کنونی در پهلوی نهاد های دولتی یکی از نیاز های مبرم معارف و تحصیلات عالی افغانستان میباشد که این امر در عرصه تحصیلات عالی بیشتر مشهود است. تعداد زیادی از جوانان از همین مؤسسات به درجه های بکلوریا، لیسانس و حتی ماستری فارغ و

در مؤسسات دولتی، خصوصی و نمایندگی های خارجی به پست های عالی ایفای وظیفه میدارند. همچنان انجمن مؤسسات تحصیلات عالی خصوصی افغانستان منجیت یک نهاد مستقل اجتماعی در جهت نظارت و حل چالش ها و مشکلات این مؤسسات فعالیت میدارد.

چون از ایجاد نهاد های تعلیمات و تحصیلات عالی خصوصی در افغانستان چند سالی میگذرد و این سکتور کاملاً نو پا بوده مشکلات و چالش هایی را نیز دارد.

تردیدی نیست که تعلیم و تربیه در هر کشوری نقش بی بدیلی در توسعه و پیشرفت علمی و اقتصادی آن کشور دارد. اما در نبود رهبری درست، مدیریت قوی، بودجه، پشتوانه محکم و مطمئن نمی تواند برنامه ریزی دقیق در این زمینه صورت گیرد و مهم تر از همه این که عدم درک درست از چالش ها و مشکلات و عدم به کارگیری فرصت های موجود در این زمینه مانع جدی فرا راه تقویت نظام تعلیم و تربیه در کشور میباشد.

بناً لازم است تا ابتدأ درک درستی از چالش ها و مشکلات موجود در این زمینه بوجود آید تا با رفع این

تقویت تحصیلات عالی در کشور کمک نماید. در این زمینه باید از ظرفیت های بخش های خصوصی در کشور کمک گرفته شود. تقویت و تشویق سکتور خصوصی برای سرمایه گذاری در تحصیلات عالی می تواند بخش عمده از مشکلات را حل نماید. از بین بردن سیستم فرسوده و کهنه توسط اصلاحات اداری در تمامی بخش ها یک ضرورت اساسی در کشور است و در این زمینه باید مسوولین اقدامات جدی نمایند. مبارزه با فساد اداری، استخدام از طریق رقابت آزاد، به ویژه مبارزه جدی با هر نوع تعصب و تبعیض قومی، سمتی، لسانی، مذهبی و جنسی باید از اولویت های اصلی مسوولین این سکتور باشد. □

منابع: سالنامه ۱۳۹۱ احصائیه مرکزی افغانستان

مقرره ها، لوایح و طرز العمل های تحصیلات عالی افغانستان
فصلنامه کار شماره دوازدهم

مشکلات بتوانیم به تقویت و توسعه تحصیلات عالی در کشور نایل شویم. چالش های فراوانی فرا راه تحصیلات عالی در کشور از گذشته ها تا کنون وجود داشته است مانند: افزایش سطح تقاضا و نبود ظرفیت های لازم برای پاسخگویی به تقاضای جامعه، کیفیت پایین امکانات و تحصیلات عالی در پوهنتون های که از نظر کیفیت نصاب درسی، استادان مسلکی و با تجربه، از نظر اعتبار سنجی و تضمین کیفیت و دسترسی به وسایل و تجهیزات لازم، به سطح استاندارد قرار ندارد. همین نبود کیفیت مناسب در تحصیلات کشور است که فارغان پوهنتون های کشور کمتر توانایی پیشبرد کار را دارند. عدم توازن در ظرفیت سازی و بستر سازی تحصیلات عالی هم مشکلات خود را دارد. با وجود برخی امکانات دولت، سرمایه گذاران و تاجران در رابطه به ایجاد مراکز تعلیمی خصوصی در ولایات و ولسوالی ها هیچ اقدام مؤثر صورت نگرفته است.

پایین بودن معاشات، تشکیل و ساختار نامناسب و ناکافی، طولانی بودن مراحل اداری و بروکراسی و وجود زمینه های فساد و تخطی ها از مشکلات اند که حاکی از ضعف مدیریت کلان در سطح ملی می باشد. نهاد های مسوول کشور باید ارتقای ظرفیت برای تحصیلات عالی را در اولویت کاری خویش قرار داده و در این زمینه اقدامات جدی و فوری را روی دست بگیرند. برداشتن مشکلات یاد شده نیز نیازمند همت بلند و یاری سایر سکتور های دولتی و خصوصی میباشد. این سکتور با درک مسوولیت در مقابل اولاد وطن، درک درست از امکانات اقتصادی هموطنان، ایجاد یک سیستم تحصیلات عالی دولتی و خصوصی با کیفیت که جوابگوی نیازهای رشد و انکشاف افغانستان باشد و به بهبود و رفاه عامه کمک کند تلاش نمایند. این سیستم باید بگونه ی طراحی گردد که با ارزشها و باورهای دینی و سنتهای ملی مردم افغانستان مطابقت داشته و مجهز به دانش پیشرفته و مدیریت عالی و در سطح بین المللی دارای اعتبار باشد. نباید برنامه ها و پلان های کلان کشور بگونه ی عملی گردد که فارغ التحصیلان پوهنتونهای کشور توان رقابت با دیگران را نداشته باشند و تحصیلات آنان در رشد اقتصادی و انکشاف اجتماعی، وحدت ملی و ثبات پایدار افغانستان کمک نکند. به این منظور جذب کادر های علمی متخصص را در اولویت کاری شان قرار دهند.

همچنان ایجاد و توسعه شبکه اترنت پر سرعت در مراکز علمی کشور می تواند به

د نړۍ اقتصادي خبرونه

ترکمنستان، افغانستان ته د برېښنا د صادرو لپاره لوی برېښناکوټ پرانست

ترکمنستان په خپل لیباپ ولایت کې یو لوی برېښناکوټ افتتاح کړ چې افغانستان ته د برېښنا صادرات زیات کړي.

دا برېښناکوټ د ۱۴۹.۲ میگاواټه برېښنا د تولید ظرفیت لري.

د ترکمنستان د ولسمشر مطبوعاتي دفتر په وینا دا نوی برېښناکوټ به په ترکمنستان کې دننه او په افغانستان کې د برېښنا مصرفوونکو ته د ورځې ۳۵۸۰۰۰ کیلوواټه برېښنا برابره کړي.

د ترکمنستان د ولسمشر مطبوعاتي دفتر وایي چې دا برېښناکوټ مدرن تاسیسات لري.

په همدې حال کې ترکمنستان او تاجکستان موافقه کړې چې د افغانستان له لارې د برېښنا مزی وغځوي.

د دواړو هېوادونو د موافقې پر اساس به ترکمنستان خپله برېښنا د افغانستان له لارې تاجکستان ته صادره کړي.

تاجکستان عموماً د برېښنا له کموالي سره مخامخ کېږي خو په ژمي او نورو فصلونو کې اضافي برېښنا لري او د هغې د صادرو لپاره یې له افغانستان او پاکستان سره موافقه کړې ده.

له یوه بل خبر سره سم د ترکمنستان او تاجکستان ولسمشرانو د افغانستان له ټولنیز او اقتصادي پرمختګ سره مرستې ته لېوالتیا وښوده.

دواړو خواوو د افغانستان، ترکمنستان او تاجکستان د ګډې ترانسپورتي پروژې د اجرا کېدو غوښتنه هم وکړه.

ټاکل شوې ده چې د ترکمنستان د اورګاډي پټلۍ د افغانستان له لارې د تاجکستان د اورګاډي له پټلۍ سره ونښلي.

منبع: سایت خبری تاند

بریتانیا کې د نړۍ ۱۰۴ ملیاردان اوسېږي

د بریتانیا "سنډې ټایمز" ورځپاڼې د ۲۰۱۴ کال په راپور کې ویل شوي چې بریتانیا کې تر ۱۰۰ ډېر ملیاردان اوسېږي، چې یو په کې د سعودي عربستان دی.

"سنډې ټایمز ورځپاڼه وایي، د دغو ۱۰۴ ملیاردو شتمني تر ۳۰۱ ملیارد پاونډو څخه اوږي.

یوازې په لندن ښار کې ۷۲ ملیارد دي چې د نړۍ په بل هېڅ ښار کې دومره ډېر شتمن نشته.

مسکو په دویم کتار کې راځي او هلته ۴۸ ملیارد اوسېږي.

دوه هندي وروڼه (سري او ګوبي هندوجا)، چې د "هیندوجا" یو لوی شرکت مشري هم کوي، د ۱۱.۹ ملیارد پاونډو په لرلو سره د ګردو ملیاردو ډېر شتمن کسان بلل شوي.

»

بیا، روسی سوداګر الیشر عثمانوف دی چې شتمني یې ۱۰.۶۵ ملیارد پاونډو ته رسېږي.

د چيلسي فوتبال کلب مشر روان ابراموویچ هم د ۸.۵۲ ملیارد پاونډو په لرلو د ملیاردو په کتار کې راغلی، ورپسې د سعودي سوداګر محمد بن عیسی الجابر او د هغه کورنی ده، چې ۶.۱۶ ملیارد پاونډه لري.

"سنډې ټایمز" وایي، په ۲۰۱۳ کال په بریتانیا کې د مېشتو ملیاردو شمېر ۸۸ ته رسېدلی و چې ټول ټال شتمني یې ۲۴۵ ملیارد پاونډو ته رسېده.

منبع خبر: بی بی سی پښتو

د پیسو نړیوال صندوق اوکراین ته

۱۷ ملیارد ډالر مرسته وکړه

د روسیې په ګډون، د پیسو د نړیوال صندوق ټولو ۲۴ غړو اوکراین ته د پور پر ورکولو موافقه کړې ده.

د پیسو نړیوال صندوق تر راتلونکو دوو

کلونو پورې له اوکراین سره د اقتصادي غوړېدا په موخه د ۱۷ ملیارد ډالرو مرستې ژمنه وکړه. دا پیسې به کیف ته د پور په بڼه ورکول کېږي.

له اوکراین سره د پیسو نړیوال صندوق داسې مهال مرسته کوي چې د اوکراین او ګاونډي روسیې ترمنځ پوځي او سیاسي ترینګلتیا ډېره شوې ده.

د پیسو نړیوال صندوق وایي، اوکراین ته به دا مرسته په دې شرط ورکوي چې پراخه اقتصادي اصلاحات راولي، د مالیې کچه زیاته کړي او د برېښنا د لګښت بیه هم لوړه کړي.

په لومړي پړاو کې اوکراین ته د دغو مرستو یوه برخه چې ۳.۲ ملیارد ډالر کېږي، ورکول کېږي او نور پور به د دوو کلونو په اوږدو کې ترلاسه کړي.

د پیسو د نړیوال صندوق مشري کریسټن لاګارد وویل، دوی به د اوکراین حکومت له نږدې وڅاري چې

ایا پر خپلو ژمنو درېږي او که نه.

د اوکراین حکومت په تېر مارچ کې د ګازو بیه په سلو کې ۵۰ لوړه کړه چې موخه یې د بهرنیو مرستو ترلاسه کول وو.

د روسیې په ګډون، د پیسو د نړیوال صندوق ټولو ۲۴ غړو اوکراین ته د پور پر ورکولو موافقه کړې ده.

اوکراین د نړیوال بانک، اروپایي اتحادیې، کاناډا او جاپان له خوا ۱۵ ملیارد نور ډالر هم ترلاسه کوي. □

منبع خبر: صدای امریکا

متصدی صفحه: راضیه کشتگر

د افغانستان کرنیز سکتور لا هم سترو اصلاحاتو ته اړتیا لري

تاج محمد تمکین

د افغانستان بانک د ختیځ زون اقتصاد پوه

د دومره کارونه تر څنګ مونږ لا هم کرنیزو یا خوراکي توکو کې نورو ته اړ پاتې یو، د کرنې د اصلاحاتو لړۍ لا روانه ده، خو دغه سمونونه باید لاسپې زیات او ګړندي شي خو افغان ولس لږ ترلږه خپل خوراکي اړتیاوې د خپلې کرنې څخه پوره کړي.

د کرنیزو سمونونو څخه زما موخه د کرنې د سکتور څخه ټول هغه خنډونه او موانع لرې کول دي چې کرڼه یې میکانیزه کولو او عصري کولو څخه لرې ساتلې ده او په اقتصادي او ټولنیز ډګر کې د وګړو هغه اړتیاوې چې په ممکنه توګه د کرنې څخه پوره کېدای شي نه پوره کېږي. د کرنیزو سمونونو په پایله کې د ځمکې په کارولو او همدارنګه وېش کې خورا زیات بدلون راځي، په دې سمونونو کې هغه ځمکې چې د کلونو کلونو راهیسې همداسې ناباده پاتې وې او چا ترې ګټه نه وې پورته کړي خلکو ته د ټاکلو کلونو لپاره باید ورکړل شي، په دې کې به نه یوازې چې دغه شاپې میرې ځمکې به ابادې شي د بلې خوا به د هېواد په ملي اقتصاد کې د عاید په برخه کې د پام وړ زیاتوالی راشي او همدارنګه ځمکه د خرابیدو او وړاندو څخه په امان پاتې کېږي. دې کار کې لومړیتوب هغو کسانو ته باید ورکړل شي چې ځمکې نه لري ترڅو د هېواد په

ځي. زموږ هېواد افغانستان هم په کرنیزو هېوادونو کې راځي چې د عامو خلکو د ژوند زیات دارو مدار په کرنې پورې تړلی دی او ډیری خلک یې په کرڼه باندې بوخت دي، سره له دې چې په تیره لسیزه کې د کرنې او مالدارۍ په برخه کې کافي کار شوی دی، خو

د یو هېواد په ملي اقتصاد کې دوه عمده او ستر سکتورونه په پرمختګ کې خورا زیات او د پام وړ رول لوبوي چې یو یې د کرنې یا زراعت سکتور او بل یې د صنعت سکتور دی. دا دواړه سکتورونه یو بل لپاره ډېر ارزښت لري او که په بله معنا ووايو یو بل نه پرته مخ نه

هماغې نه موخه همدا دی چې د یو سکتور په خوځولو سره په بل سکتور باندې په اتومات ډول اثرات او اغیزې غورځي. بله لوی موخه له دې کار څخه دا دی چې وارداتو کې د پام وړ کموالی راځي او دا فکتور د افغانستان غوندې دریمه درجه هېواد لپاره ډیر مهم دی، که وگورو نو مونږ تر ډیره بریده یو لگښتي هېواد یو او ټول دارومدار مو په وارداتو باندې دی، نو په داسې حال کې چې د اړتیا وړ مواد پخپله چمتو او پخپله مصرف کړو دا ډېر ستر نعمت گرځي. زمونږ لپاره چې د وارداتو بوج مو په هېواد باندې کم شي او حتی د کرنیزو سمونونو په تسلسل سره یو وخت داسې راځي چې افغانستان به د دې جوگه شي چې خپل کرنیز تولیدات د سیمې نورو هېوادونو ته په خورا کافي او مناسب قیمت باندې صادر کړو.

د کرهڼیزو اصلاحاتو په ترڅ کې د مالدارۍ سکتور ته هم توجه پکار ده، اوس مهال که د افغانستان ختیځ ته وگورئ نو د چرگانو فارمونو لپاره ښه اقلیم لري، د ماهي فارمونو لپاره تر ټولو ښه چاپیریال دی، په ننگرهار کې اوس مهال په سلگونه د چرگانو فارمونه جوړ شوي او نه یوازې دا چې د چرگانو په برخه کې یې زمونږه د خلکو اړتیا پوره کړې دی بلکې واردات یې هم تعویض کړي دي او ډیر خلک ورسره په کار باندې بوخت شوي دي، د ماهیانو د فارمونو په برخه کې لا کافي کار ته اړتیا دی، د کرنیزو سمونونو په ترڅ کې باید هغو ولایتونو کې چې موسم یې د ماهیانو د فارمونو لپاره مناسب دی دولت باید ډیره پاملرنه وکړي او د ماهیانو د فارمونو سکتور لا پسې ښه کړي.

که د کرنیزو اصلاحاتو دا لړۍ د افغانستان د دولت له لوري همداسې جاري او گړندی وساتل شي نو هغه ورځ لرې نه ده چې د یو په خپل ځان بسيا افغانستان درلودونکي به یو. د اقتصاد له پلوه د یو بسيا افغانستان د لیدو په هیله. □

کیري، د عاید پیدا کولو مشروع مرجع مومي او د هماغې لارې نه خپلې اړتیاوې پوره کوي چې په ټولیز توگه د اقتصادي کړنو په بازار کې گرمي او تيزي رامنځته کړي.

په اقتصادي ډول کرنیز سمونونه په اقتصادي اډانه کې ډېرې موخې لاسته راوړي او هغه هم خپله په اتومات ډول، ځکه چې د کرنیزو ناباده ځمکو په ویش سره او د کرنې په ماشیني کولو سره د کرنې سکتور کې د تولید او تولید ظرفیت او چټکي او ډېری شمېر بیکاره خلکو ته په دې مهم سکتور کې د کار زمینه برابري چې ورسره څنګ کې تراکتورونو، عصري ماشینونو، دواگانو او د کرنې اړوند نورو شیانو ته تقاضا پیدا کړي او دا پخپله د صنعتي سکتور د تشویق یوه ستره برخه ده، په هغه لمرنۍ برخه کې چې مونږ یادونه وکړه چې صنعت او کرنه یو بل سره تړلي دي د

ملي عاید کې د دوی ونډه هم د پام وړ برخه وگرځي او له بلې خوا د خپلو اړتیاوو د رفع کولو لپاره هم ورته چانس برابري او په ترڅ کې یې د بیکارۍ، په ټولنیزې ناخوالو او نورو زیاتو ناوړینو کې کمښت راځي ځکه چې خلک په کار بوختیږي او په ښه علاقه سره د خپلو کورنیو د اړتیاوو د رفع کولو لپاره د کرنیز سکتور څخه حتی الامکان گټه اخلي، اوس مهال که تاسو زمونږه کرنیز سکتور ته وگورئ نو په زرگونه جریبه ځمکه همداسې ناباده پاتې ده او د کرلو په برخه کې یې پام نه دی شوی او نه هم چاته ورکول شوې او کومه ځمکه چې ورکول شوې ده هغه هم په عنعنوي ډول کرل کيږي او نه یې حاصل د ځمکې تر ډیره حده پورې کم وي، همدارنګه دا کار د عاید په ویش باندې هم کافي اغیز لري او شتمن تر څنګ غریب هم د منځنیو کورنیو په قطار کې راځي، د خپل روزگار خاوند

جهان؛ از سکه و بانکنوت تا پول الکترونیک

پیدایش سیستم های پرداخت غیر نقدی در معاملات روزمره یک تحول واقعاً بنیادی و یک انقلاب بزرگ در زندگی مردم بشمار میرود. نظر سنجی و بررسی های جهانی در سال ۲۰۰۸ نشان میدهد که ۶۳ فیصد مردم پرداخت خود را از طریق سیستم های الکترونیکی اجراء میکنند. کاهش مصارف و افزایش سرعت دسترسی به اینترنت و مزایای اقتصادی و اجتماعی، تجارت الکترونیکی از دلایل اصلی جلب مردم

معنی پول را طور دیگری میدانند هر چیزیکه در برابر اشیا، خدمات و باز پرداخت دیون به صورت عمومی مورد قبول واقع شود، پول است. زمانیکه مردم از پول صحبت میکنند، دقیقاً پول کشور خودشان مورد نظر است. اگر پول تنها منحیث بانکنوت و سکه تعریف گردد؛ این تعریف نزد اقتصاددانان بسیار محدود است. زیرا چک نیز در برابر کالا منحیث وسیله پرداخت قبول گردیده است. بعد از ظهور مسکوکات و بانکنوت ها،

پول در عصر حاضر یکی از عجوبه های هستی بشمار میرود. باید گفت که در ابتدا تمام داد و ستد ها بوسیله جنس صورت می گرفت که آنرا مبادله بارترا یا جنس به جنس یاد می کردند، اما بعد ها بر اثر پیشرفت های علم و تخنیک و متمدن شدن جوامع ضرب مسکوکات و چاپ بانکنوتها آغاز گردید که اکثراً بخاطر بکار گیری مواد قیمتی در آن، دارای مصارف هنگفت میباشد. همچنان نیروی کار، مصارف چاپ و ضرب، حمل و نقل، مقدار وقت که در پروسه تولید آن سپری میشود و... باعث میشود که ارزش اسمی آن بیشتر گردد. همچنان مسئله دیگری که جدی تر در نظر گرفته میشود جعل و تزویر پول است که باعث از بین رفتن اعتماد کلی آن میگردد. همچنان سرقت، رهنزی، مفقودی و... آفات طبیعی مثل حریق، باران، زلزله و... در حفظ و نگهداری آن تأثیر منفی می گذارد.

کلمه پول روزمره در سراسر جهان مورد استعمال زیاد دارد که باید ارزش همه چیز را با آن سنجش کرد. اما اقتصاددانان و کار شناسان این بخش

فیزیکی گردید. اکنون انسانها میتوانند که تمام پول خود را در یک کارت کوچک الکترونیکی داشته باشند و با استفاده از یک رمز، پول دریافت کنند و یا مصارف خود را بصورت الکترونیکی پرداخت نمایند. سرعت گسترش این پدیده در دهه اخیر خیلی ها سرسام آور است. امروز با داشتن یک کارت بانکی میتوان با استفاده از خط اینترنت، تلفون و... بدون مراجعه به بانک تمام ضرورت های پولی خود را رفع نمود. پول الکترونیکی به دو نوع تقسیم بندی شده است.

- پول الکترونیکی شناسایی شده که حاوی اطلاعات در باره مالک آن می باشد و هویت دارنده آن قابل شناسایی است.

- پول الکترونیکی غیر قابل شناسایی (بدون نام و نشان) این نوع پول دیجیتالی، خصوصیت مخفی بودن هویت فرد را دارا می باشد و از این لحاظ تقریباً مانند پول کاغذی میباشد، یعنی وقتی که پول الکترونیکی (دیجیتالی) از حساب خارج و یا از حساب برداشت شد بدون هیچ اثری آنرا به مصرف رساننده و این فعالیت محفوظ می باشد. پول الکترونیکی یا پول دیجیتالی با ارزش و واحد های پول منتشر شده از سوی دولت و یا یک ارگان مجوز نشر شده و به شکل

»

جدیدی است که از آن وقت زیادی نمی گذرد. اگرچه ترکیب تجارت الکترونیک در سال ۱۹۷۰ آغاز شد و در سال ۱۹۹۴ فضای انترنتی قابلیت آنرا به سطح جهانی بلند برد و امروز جهان تجارت را فرا گرفت. مؤسسات تجاری، بانکها و سکتور مالی در کشور های پیشرفته از نهاد های بودند که فعالیت خود را به این سیستم عیار ساختند. یعنی با گسترده شدن شبکه های بانکی و تکنالوژی معلوماتی، در سیستم بانکداری نیز تحولات عظیمی رونما گردید. پول شکل و محتوای خود را تغییر داد و به صورت ارقام دیجیتالی در آمد، عاری از هر گونه موجودیت

به مبادلات الکترونیکی میباشد. تجارت الکترونیکی از طریق سیستم های اطلاعاتی و ارتباطی سهولت بی مانند در روند پیشرفت تجارت بین المللی به میان آورده است. پول الکترونیکی یک میکانیزم پرداخت ارزش ذخیره شده یا پیش پرداخت شده است و عبارت از ابزار یا سیستمی است که از طریق آن انتقال اطلاعاتی ذخیره شده و بتواند بصورت الکترو مقناطیسی عمل پرداخت را انجام دهد و یا پول الکترونیکی یا پول بر پایه اطلاعات یا پول غیر قابل لمس یاد میشود. هویت پول الکترونیکی از لحاظ ساختاری، برابر با ارزش پول نقد نشر شده است. پول الکترونیکی تحول

دیجیټالي روی یک وسیله الکترونیکی ذخیره میشود.

گسترش استفاده از پول الکترونیکی، بخش از سیاست های پولی بوده که به عهده بانک های مرکزی میباشد و در ادامه توسعه بازار های پولی، سرمایه، کار و کالا هدف گذاری میشود. قابلیت پول الکترونیکی برای جاگزینی بانکوت ها و مسکوکات به تدریج به پیش میرود و به همین قسم انحصار بانک مرکزی در زمینه های سیاست گذاری پولی، نظارت بانکی، نظارت بر نظام پرداخت و ثبات نظام مالی رونما خواهد شد.

باید گفت که برخلاف بانکوت ها و مسکوکات که پول بیرونی هستند، پول الکترونیکی همانند یک سپرده دیداری یا چک مسافرتی پول درونی می باشد. مهم ترین ویژگی پول الکترونیکی فرا ملیتی و یا بدون مرز بودنش است که نقش مهم در اثر گذاری بر سایر متغیر های اقتصادی ایفاء می کند و بر ارتقای سطح کارایی مبادلات بین المللی نیز کمک قابل ملاحظه می کند. طبیعتاً با استفاده از پول الکترونیکی، مصارف انتقالات ملی و بین المللی به طور قابل توجه کاهش می یابد.

پول الکترونیکی برخلاف بانکوتها، مسکوکات و سایر وسایل مبادلات امروزی مستلزم حضور فیزیکی پرداخت

کننده و دریافت کننده نمی باشد و بر عکس میتوانید ذریعه کمپیوتر دست داشته دارای خط انترنت، تیلیفون و... شاهد فعالیت و اجرات الکترونیکی باشید.

پیدایش پول الکترونیکی نوع انقلاب پولی در اقتصاد امروزی و نسل های برتر اقتصاد پولی میباشد. یقیناً با تکمیل این پروسه و یا سیستم اعتماد سازی ارکان اقتصاد خورد و کلان به استفاده از این پول، دامنه تحولات آن وسیع تر خواهد شد.

پول الکترونیکی پولی است که توسط بانکها با استفاده از پول واقعی به عنوان پایه، ایجاد میشود و قابلیت تبدیل آن به پول واقعی تضمین شده است. همچنان توسط بانکداری الکترونیکی با انترنت بانکینگ یا از طریق وسایل مطمئن بدون کدام مشکل و حضور فیزیکی فعالیت می کند. در کشور های پیشرفته دنیا تفاهم بین خریدار و فروشنده، سفارش خرید، تهیه بیمه نامه، انتقال پول، حمل و نقل کالاها و تعرفه های گمرکی بصورت الکترونیکی اجراء می گردد و سیستم های انتقال پول بصورت الکترونیکی و حمل و نقل کالا بر اساس درخواست های الکترونیکی صورت میگیرد که در این راستا بانکداری الکترونیکی از ارکان اصلی و لازم تحقق این امر

میباشد. پرداخت الکترونیکی از سال ۱۹۱۸ یعنی هنگامی که بانک های فدرال ایالات متحده آمریکا به انتقال پول از طریق تلگراف پرداختند، آغاز شد. تادیات الکترونیکی به اشکال گوناگون صورت می گیرد، سیستم های پرداخت برای معاملات عمده و سیستم های پرداخت برای معاملات خرده از جمله آنها است اما از همه مقدمتر خصوصیت امنیت این فعالیت، تقسیم پذیری قابلیت بررسی، قابلیت اطمینان، محفوظ بودن خریدار و عدم تکذیب در پول های الکترونیکی از ویژگی های خاص آن میباشد.

رشد سریع شبکه های کمپیوتری سبب شد تا تجارت الکترونیکی به عنوان بخش جدا ناپذیر مطرح شود، بر همین اساس هر فرد امروز مایل است تا از پول مجازی برای پرداخت خود از راه شبکه های کمپیوتری استفاده نماید.

باید گفت که استفاده از بانکداری الکترونیک نسبت به بانکداری سنتی مزایای زیاد دارد، در سطح بین المللی مزایای استفاده از بانکداری الکترونیک در سطح عالی قرار دارد و در سطوح ملی موجب کاهش آلودگی هوا، مصرف سوخت و ترافیک بخاطر عدم حضور مشتری به دفاتر مؤسسات مالی، کاهش مصارف صحتی و

درمانی، کاهش مصارف چاپ بانکوت ها و ضرب مسکوکات و... میشود همچنان کاهش مصارف رفت و آمد جلوگیری از ضیاع وقت، کاهش احتمال بروز بیماری به خاطر عدم ضرورت تماس با پول نقد، سهولت استفاده از خدمات بانکی، کاهش خطرات امنیتی ناشی از حمل پول نقد و استفاده از خدمات بانکی بدون محدودیت محل و جای می گردد.

جدول ذیل نشاندهنده فشرده مقایسه بانکداری سنتی با بانکداری الکترونیکی می باشد:

که مانند کارت های اعتباری میباشد، مشتری را قادر به خریداری اجناس از طریق انتقال پول الکترونیکی مستقیماً از حساب بانکی شان به حساب فروشگاه می سازد. این کارتها در اکثر جاها مورد قبول قرار گرفته و از آن استفاده به عمل می آید. همچنان از همین کارت ها برای ماشین های ای تی ام یا ماشین های خود کار صرافى استفاده می کنند، کارت های ذخیره ارزش هم در پهلوی دبت کارت و کريدت کارت فعاليت می

الکترونیکی جهانی است. در کشور ما تعداد کارت ها مانند: کارت اعتباری، دبت کارت، کريدت کارت، کارت ویزا، انواع چک ها، کارت ای تی ام یا ماشین خود کار صرافى بانکداری از طریق موبایل، ماستر کارت، ارائه خدمات ویسترن یونین، سوئیفت و ... رایج است که سهولت زیادی را در امور بانکداری و معاملات تجاری به میان آورده است. مؤسسات دولتی و خصوصی معاشات و سایر مصارف کارمندان شانرا توسط کارت ها و انتقالات از طریق موبایل تادیه می نمایند و همچنان مصارف صرفه برق و تحویلی مالیات نیز از طریق موبایل و انترنت به حسابات مربوط پرداخت و تحویل میشود و میتوان گفت که این فعالیت نیز جزى از بانکداری الکترونیکی می باشد. ■

بانکداری سنتی	بانکداری الکترونیکی
بازار محدود (از نظر مکانی)	بازار نامحدود (از نظر مکانی)
ارایه خدمات محدود	ارایه خدمات نامحدود
ارایه خدمات به یک شکل خاص	ارایه خدمات براساس نیاز و سفارش مشتری
متکی به شعب فیزیکی	متکی بر تجهیزات و تکنالوژی جدید
کارکرد در ساعات اداری	کارکرد بدون محدودیت زمانی
ساختار مبتنی بر کاغذ و نیروی انسانی	ساختار مبتنی بر کاهش نیروی انسانی و کاغذ

باید گفت که پول الکترونیکی یک پدیده و ابتکار جدید در جهان است که بار نخست در یکی از کمپنی های هالندی صورت گرفت و در سال ۱۹۹۵ اعلام شد. این کمپنی اولین نشر کننده پول های الکترونیکی برای کمپیوتر های شخصی بوده است. در بانکداری الکترونیکی کارت های زیادی به نام های مختلف و ارزش های متفاوت وجود دارد، از جمله کارت های بدهی

کنند و فرق آن اینست که دارای ارزش مقدار ثابت اسمی میباشد. این کارتها میتوانند از طریق ماشین های ای تی ام، کمپیوتر های شخصی دارنده خط انترنت و تلفون های خصوصی معاملات را انجام دهند.

ماشین های خواننده کارت، کارت هوشیار، ای تی ام، موندکس، وین دون، پول الکترونیکی، پی سی، کارت خریداری، از این نوع کارت های

بایانی

منابع: سازمانهای مالی جهان

اقتصاد پولی نوشته پروفیسور کوستر

ترجمه احمد جاوید شعبی

www.tejaratbank

بازار. مرکز مبادله اجناس و خدمات

انحصاری، بازار بین‌المللی و بازارهای چند ملیتی تقسیم بندی می‌شوند. جهت وضاحت هر چه بیشتر موضوع باید بازارها را بصورت خلص تصریح کرد: بازار به معنی اولیه خود محل و یا مکان فزیکایی خاصی است که در آن خریداران و فروشندگان برای مبادله کالا و خدمات جمع می‌شوند یا بازار مجموع تمام خریداران و فروشندگان بالقوه و واقعی است که برای یک کالا وجود دارد. همچنان عرضه و تقاضا پایه و اساس ایجاد بازارهاست که توسط آن قیمت کالاها تعیین می‌گردد. همچنان بازار محلی است که خرید و فروش کالاها و خدمات در آن انجام

صورتی که گفته شود بازار بالقوه است به معنی حد نهایی تقاضا برای محصول است. این امر زمانی حاصل می‌شود که فعالیت‌های بازاریابی شرکت نسبت به رقبا افزایش یابد و به بالاترین حد خود برسد. در این صورت مدیریت تجاری شرکت‌ها نیروی خود را روی بهترین مناطق سرمایه‌گذاری کرده، بودجه مربوطه را به نحو مطلوب میان این مناطق تقسیم می‌کنند که این امر تشخیص بازار بالقوه مناطق و میزان تقاضا برای کل صنعت در این محل برآورد می‌شود. در کشورهای پیشرفته، برای هر صنعت، سازمان‌های وجود دارند که سهم هر شرکت را برای هر صنعت برآورد می‌کنند و شرکت‌ها باید طبق آن بازار خود را نسبت به رقبا حفظ کنند یا حداقل همراه آنها باشند. البته موقعیت کالا در بازار و محلی که کالا در ذهن مشتریان در مقایسه با رقبا دارد، نیز در این امر تأثیر گذار است. زمانی که یک موتر در ذهن استفاده کننده به عنوان یک واسطه نقلیه محکم در نظر گرفته شود، این صفت جایگاه آن کالا را در بازار مشخص می‌کند. اما به طور کلی بازارها به شکل بازار رقابت کامل، رقابت ناقص، رقابت

بازار واژه است که امروز در بسیاری جاها از آن سخن به میان می‌آید؛ بدون آن که در نظر گرفته شود که بازار چیست و چه تأثیری در تصمیم مهم اقتصادی، اجتماعی و ... می‌گذارد طور مثال شنیده می‌شود که بازار تلفون موبایل رو به رشد است و یا بازار بورس ارزش سهام شرکت یا کارخانه پایین آمده است، اما واقعیت این است که حتی عادت به کار بردن این کلمه‌ها و جملات نیز نیاز به اطلاعاتی در این خصوص دارد. هر چند واژه بازار نمایانگر مفهوم و معنای خود است، اما کارشناسان مسایل اقتصادی، بازار را مکان فزیکایی که خریداران و فروشندگان برای مبادله کالا و خدمات دور هم جمع می‌شوند، می‌دانند. به عبارت بهتر خریداران (مشتریان اعم از حقیقی و حقوقی) و فروشندگان (شرکت‌ها و دستگاه‌های تولیدی) کالای خود را در آنجا مبادله می‌کنند. گاه بازار صورتی بالقوه و گاه بالفعل به خود می‌گیرد که در صورت بالقوه بودن نیز بازار تابع شرایط محیط است. در وضعیت اقتصادی خوب و در حال رشد بازار بالقوه کاملاً متفاوت از بازار بالقوه در شرایط رکود اقتصادی است، اما در رابطه با شرکت‌ها در

زیادی بر قیمت بگذارد.

بازار طلا: بازار مبادله طلا به صورت سکه یا شمش، بازار طلا نامیده می شود. در همه مراکز مالی جهان غیر از نیویارک بازار طلا وجود دارد، ولی آزادی مبادله طلا در همه جا آزاد است. بازار طلای لندن، که سابقه آن به سال ۱۶۸۴م باز می گردد، کاملاً آزاد است، ولی در دوره پیش از لغو کنترل ارز در سال ۱۹۷۹ میلادی مبادله طلا صرفاً منحصر بود به دلالان مجاز، اما در حال حاضر هر کس میتواند در این بازار فعالیت نماید حتی افراد غیر مقیم در بریتانیا نیز در بازار فعالیت می نمایند. دست اندر کاران مبادلات طلا هر روز گرد هم می آیند و با در نظر گرفتن عرضه و تقاضا، قیمت طلا را برای همان روز تعیین می کنند.

بازار قیمت: چون بازار ها زمینه معاملات بین خریداران و فروشندگان را مهیا می سازند. مقدار معین یک جنس به قیمت هایی به فروش می رسد. در بازار رقابت کامل یک قیمت که بنام قیمت بازار یاد میگردد، حکمفرما میباشد. در بازار هایی که رقابت کامل در آن وجود ندارد، امکان میرود تا تصدی های مختلف، قیمت های متفاوت را بالای محصول مشابه وضع کنند که این اختلاف قیمت ها بخاطر جذب مشتریان بیشتر صورت می گیرد. طور مثال دو پودر لباس شویی با

یا ماه یکبار، بازاری را در یکی از روستاها برپا می کنند و روستاییها کالاهای قابل فروش و مبادله خود را به آنجا برده و کالاهایی را که ضرورت دارند، بدست می آورند.

بازارهای سالانه: از جمله بازارهای ادواری است که در مواقع خاص مانند: نوروز یا مناسبت های خاص دیگر برپا می شوند.

بازار های شهری: بازارهایی که دارای فضای ساخته شده هستند، بازارهای شهری نام دارند، در شهرها بیشتر بازارها به صورت ثابت وجود دارد که بیشتر در فضای بسته تشکیل می شوند.

بازار رقابتی: به بازاری اطلاق می شود که در آن تعداد خریدار و فروشنده به طور مستقل مشغول داد و ستد باشند. بدین ترتیب هیچ عضو بازار نمی تواند، تأثیر

میشود. اما از یاد نبریم که بازار های اند که در عملیات خود از طریق شبکه های مخابراتی فعالیت می نمایند، مثل بازار های سهام اوراق بها دار و سایر بازار های که فعالیت های الکترونیک دارند.

در برخی روستاهای پرنفوس و بزرگ که مردم آن به غیر از دهقانی به تولید صنایع دستی نیز اشتغال دارند، گاه بازارهای دایمی برپا می کنند و محلی را برای خرید و فروش تولیدات خود تعیین می نمایند.

بازارها از نگاه زمان و موضوع به انواع مختلف تقسیم شده اند که تعدادی از آنها را مختصراً معرفی می نمایم:

بازارهای ادواری: بازارهایی اند که در مواقع معینی به صورت ادواری و منظم تشکیل می شوند. در برخی از مناطقی که تعدادی روستاها وجود دارند، هر هفته و

پول است که سررسید کمتر از یکسال دارند. به عباره دیگر از بازار پول میتوان به عنوان بازار ابزارهای مالی کوتاه مدت با ویژگی اندک بودن ریسک عدم پرداخت، نقدینگی و ارزش اسمی نام برد. تمرکز فعالیت این بازار در استفاده از ابزارهایی است که به اشخاص و نهاد های تجاری این امکان را میسر می سازد تا به سرعت، نقدینگی خود را به میزان مطلوب برسانند. محل جغرافیایی خاصی برای بازار پول در نظر گرفته نمیشود، بانکها، مؤسسات اعتباری غیربانکی و سایر مؤسسات که داد و ستد ابزارهای مالی بازار پول در آن انجام میشود، تشکیل دهنده بازار پول هستند. مشارکت کنندگان در بازار پول، افراد یا واحدهای دارای مازاد نقدینگی هستند که به عنوان پس اندازکننده از طریق مستقیم یا غیر مستقیم منابع خود را با سررسیدهای کوتاه مدت در اختیار واحدهای نیازمند منابع مالی قرار می دهند. مهمترین رسالت بازار پول ایجاد تسهیلات برای واحدهای اقتصادی به منظور تأمین نقدینگی به معنی کوتاه مدت آن و نیز تأمین سرمایه در گردش است. ابزارهای بازار پول را میتوان ذیلاً ذکر داد.

اوراق بهادار کوتاه مدت: این اوراق توسط دولت منتشر شده و سررسید آنها به طور معمول کمتر از سه ماه، شش ماه و

یکسال است. این اسناد هنگام فروش به صورت تنزیل شده به مبلغی کمتر از مبلغ اسمی به فروش میرسند و در تاریخ سررسید، دارنده آن مبلغ اسمی سند را دریافت میکند.

اوراق تجاری: نوعی اوراق قرضه کوتاه مدت با سررسید دوره معین است. همچنان گواهی سپرده مهمترین ابزارهای بازار پول به شمار میرود. گواهی سپرده، سندی است که توسط یک مؤسسه سپرده پذیر به طور معمول یک بانک در قبال مبلغ مشخصی پول که نزد آن سپرده شده، منتشر میشود. این گواهی دارای سررسید و همچنین نرخ بهره معین است. این نوع سرمایه گذاری در واقع دو مزیت عمده دارد، نخست اینکه سرمایه گذار میتواند به دقت بازده پول خود را محاسبه کند. دوم، زمان سررسید اصل و بهره گواهی نیز مشخص است. بانک مرکزی و دیگر مؤسسات مالی بانکی از قبیل، بانکهای تجاری و مؤسسات اعتباری غیربانکی از مهمترین نهادهای بازار پول محسوب می شوند و شرکتهای تجاری، دولت و مؤسسات دولتی، صندوق های سرمایه گذاری، کارگزاران و معامله گران و در نهایت سرمایه گذاران نیز نقش مهمی در بازار ایفاء میکنند.

بازار مشترک: بازاری است که علاوه بر اعمال تعرفه مشترک خارجی و اتخاذ

سیاست تجاری و واحد اتحادیه گمرکی در پی یک پارچگی همراه با حرکت آزادانه کالاهای خدمات و عوامل تولید نیز باشد.

طوریکه ملاحظه نمودیم تعریف بازار بازگوکننده وضعیتی است که خریدار و فروشنده در آن شامل باشند. به هر صورت برای تعیین شمولیت خریدار و مشتری در بازار، ما نخست باید وسعت مارکیست را مشخص نماییم. وسعت بازار به حدود و وضعیت جغرافیایی آن و به دوره های تولیداتی که باید در آن محدوده شامل باشند، بر میگردد. □

بایانی

منابع: مبانی علم اقتصاد نوشته داکتر دولتشاهی

www.onedotreechahar.blog

qfa.com

www.sarbedaran.org

www.vista.ir

د ايران د اقتصاد اعتباري رتبه له منفي څخه ثبات ته بدلون مومي

لنډمهاله توگه يادې ادارې د دې حالت دليل په ايران کې د معتدلو اړخونو بريالي کېدل او د ۱+۵ ډلې لنډمهاله هوکړې ته د ايران لاسرسۍ گټلې دي.

راپور دا هم ويلي دي چې لا تراوسه روښانه نه ده چې آيا ايران له نورو تړلي هېوادونو سره اوږدمهاله هوکړې ته رسېږي که نه.

د "کاپيټل اينټيليجنس" ادارې اټکل کړی دی چې د شاوخوا اووه مليارده ډالرو په ارزښت بنديزونو د يوې

ليدلوري د نړيوالو بنديزونو د يوې برخې کمېدل، د ايران د نفتي عوايدو د يوې برخې ازادول، د نفتو د صادراتو د لا کمولو لپاره د نړيوالو هڅو لنډمهاله توقف او د دې ترڅنگ د لوی اقتصاد په برخه کې غوره مدیریت په لنډه موده کې اقتصاد د باثباته کېدو په لور وړي.

راپور وايي چې د مخکيني راپور مودې څخه تر اوسه پورې د ايران د اعتباري رتبې په اړه سياسي گواښ لږ څه ټيټ شوی دی، که څه هم په

د "کاپيټل اينټيليجنس" د اعتبار سنجولو نړيوالې ادارې د اټکل له مخې د ايران د اقتصاد وضعيت له "منفي" څخه د "باثباتي" په لور بدلون مومي. د دې ارزونې دليل د ژنو هسته اي هوکړې ته لاسرسۍ او د بنديزونو په تړاو د گواښونو کمېدل دي.

د "کاپيټل اينټيليجنس" اداره چې يوه مالي او نړيواله اداره ده د ايران د اعتباري رتبې په ليدلوري کې بدلون راوستی دی. د دې ادارې د نوي ارزونې پر بنسټ د ايران اقتصادي

کال په اوړي کې د ۱۵ او ۲۴ کلنو ځوانانو ترمنځ د بیکارۍ کچه ۹/۲۳ سلنه او د ۱۵ تر ۲۹ کلنو ځوانانو ترمنځ ۱/۲۱ سلنه وه.

د حسن روحاني دولت د ايران حکومت دننه د مخالفو خواوو له ټينګ مقاومت سره مخ دی. زورواکه مخالفين چې د ايران د اقتصاد يوه برخه په لاس کې لري، په سياسي ډګر کې هم په اساني سره ميدان تش نه پرېږدي. ■

منبع: دويچه وله

ژباړه: مسعود ودان

ايران اقتصاد د نه اطمینان په حالت کې قرار لري او د روحاني دولت يوازې نشي کولی چې د دې ستونزې لپاره د حل لاره ومومي بلکې ټول سياسي نظام بايد لاس په کار شي.

د اصفهان په پوهنتون کې د استاد مرستېال محسن رناني شاوخوا يوه مياشت مخکې د تابناک په سايت کې په خپره شوي تحليل کې د ايران د اقتصاد د اوسني شرايطو لپاره درې شاخصې د انعطاف، کنټرول او اټکلونې شونتيا نشتوالی باندې ټينګار کړی دی. نوموړي قانوني بې ثباتي د نه اطمینان له اصلي عواملو څخه ګڼلې دی. دا هغه عامل دی چې د نوموړي په وينا تر څو چې دغه شرايط وده ونکړي هېڅ اقتصادي پروګرام او سياست بريالی کېدای نشي.

د دې ترڅنګ دولت د دې وړ نه دی چې په اساني سره د بیکارۍ ستونزه له منځه يوسي او دندې رامنځته کړي. د ايران د آمارو د مرکز د راپور له مخې د ۱۳۹۲ کال په لومړي ۹ مياشتو کې د بیکارۍ کچه شاوخوا ۴/۱۰ سلنه وه. د همدې راپور له مخې د همدې

برخې لغو کول چې د ايران د کورني ناخالص توليد دوه سلنو سره برابر دی، د دې هېواد له اقتصاد سره مرسته کوي. د دې ترڅنګ د ايران د ريال ارزښت د نړيوالو اسعارو په وړاندې له نزولي بهير څخه وتلی دی او تر راتلونکي دوو کلونو پورې د پرسوب کچه کېدای شي شاوخوا ۲۰ سلنو ته ورسېږي.

دا په داسې حال کې ده چې په ايران کې په ۱۳۹۲ کال کې د پرسوب کچه شاوخوا ۴۰ سلنو ته ورسېده. د ايران ولسمشر حسن روحاني ژمنه وکړه چې په ۱۳۹۳ کال کې د پرسوب کچه تر ۲۵ سلنې پورې ټيټوي.

د دې ادارې راپور د ژنو هوکړې وروسته د ايران عوايدو ته اشاره کړې ده چې ايران ته له هېواده بهر د هغه د نفتي عوايدو څخه تر ۴/۲ مليارده ډالرو ته د لاسرسي شونتيا ورکړې ده. کارپوهان څه وايي؟

د ځينې اقتصادي کارپوهانو په نظر ايران راتلونکي اقتصادي ثبات ته د رسېدو لپاره اوږده لاره په مخکې لري. هغوی پدې باور دي چې د

انواع فقر در جهان

دولت ها به دلایل مختلف علاقمند اند تا فقر را اندازه گیری نمایند، آنها در تلاش اند تا فیصدی فقر در کل جمعیت را بدانند و بر اساس آن مسیر و راهبردهای کاهش فقر را تعیین و برای آن تعریف مشخصی را ارائه نمایند. از نظر بانک جهانی فقیر به کسی گفته می شود که در آمد وی بر آورد کننده نیاز های اولیه زندگی او نباشد.

نیاز های اولیه انسانها در زمانها و جوامع مختلف فرق داشته که بر اساس آن نیاز های اولیه شان در زمان ها و مکان های مختلف نیز فرق می نماید. هر کشور خط فقر را متناسب با سطح توسعه یافتگی و ارزش های اجتماعی خود تعیین می کند که بر اساس آن اکثر دانشمندان فقر را به سه دسته تقسیم نموده اند، که عبارت از فقر مطلق، فقر

متوسط و فقر نسبی می باشد.

۱- فقر مطلق: عبارت از آن است که افراد خانوار بطور مستمر گرسنگی کشیده و نمی توانند نیاز های اولیه برای بقای زندگی خود را بر آورده سازند. آنها از برنامه های صحتی و آب آشامیدنی سالم و تخلیه سیستم فاضلاب، مصارف آموزش، پوشاک و سر پناه محرومند.

۲- فقر متوسط: عبارت از آن افراد اند که بطور نا مطمئن قادر به رفع نیازمندی های اولیه خود می باشند، اما کوچکترین حوادث مانند: از دست دادن شغل، بیماری، آفات طبیعی یا تورم میتواند حیات آنها را به خطر اندازد.

۳- فقر نسبی: به خانوار های نسبت داده میشود که در یک کشور ثروتمند فقیر محسوب می شوند که به اندازه فقر

مطلق و فقر نسبی فقیر نمی باشند که می تواند نشان دهنده نحوه توزیع درآمد در کشور های مختلف نیز باشد.

مهمترین ریشه های گستردگی فقر در جهان را می توان در عوامل اجتماعی، محیطی، بیماری، برنامه ریزی خانوادگی و مدیریت اقتصاد کشور در موارد ذیل جستجو کرد.

۱- فقر سلامت: که شامل عدم دسترسی به خدمات صحتی، تغذیه، فعالیت های بدنی و بیماری های مزمن می باشد.

۲- محیط زیست نامناسب: شامل آفات طبیعی و آلودگی آب و هوا می باشد.

۳- فقر آموزش: شامل جلوگیری خانوارها از تحصیل فرزندان شان نظر به مشکلات فراوانیکه در پیشرو دارند میگردد.

۴- کمبود خدمات اولیه: مانند نبود

وسایل ترانسپورتی، برق و...

۵- نبود برنامه ریزی خانوادگی: نا آگاهی از روش های کنترل بارداری، باورهای فرهنگی و رقابت های قومی و قبیله‌ای و...

۶- فروپاشی خانواده ها: زیرا فرزندان که خارج از سیطره و یا نبود والدین زندگی می نمایند، در معرض فقر قرار می گیرند.

۷- عدم فراهم شدن آموزش های همگانی و گسترش مهارت های فردی در میان جامعه.

۸- موجودیت آفات طبیعی مانند خشکسالی، زلزله، طوفان، سیل، وقوع جنگ ها و غیره.

۹- موجودیت فساد گسترده که باعث رکود توسعه اقتصادی می گردد.

۱۰- تمرکز بیش از حد ثروت بدست گروه اندکی که مورد حمایت قانون و نهاد های سیاسی و اجتماعی قرار دارند.

۱۱- مدیریت نادرست اقتصادی: که عبارت از نبود یک محیط امن برای سرمایه گذاری و توسعه کسب و کار می باشد.

علاوه بر عوامل فوق، افزایش قیمت غذایی در سطح جهان، افزایش قیمت جهانی انرژی، سوخت های گیاهی، خشکسالی، بحران های مالی، افزایش

گرمای زمین و تغییر در رژیم غذایی همه و همه باعث گسترش و تعمیق فقر در جهان گردیده است.

مشکلاتی را که فقر می تواند در پی داشته باشد:

الف: افراد فقیر در جامعه قادر به بهره برداری کامل از توانمندی های بالقوه خود نبوده و جامعه از نیروی انسانی شان بهره مند نمی گردد.

ب: فقرانه تنها در جامعه مؤثر نیستند بلکه بعضی شان عامل فعالیت های مخرب مانند سرقت، تكدی گری های سازمان یافته، اعتیاد و غیره می گردند.

ج: تعدادی از فقرای که حفظ الصحه را مدنظر نمی گیرند باعث تكدثیر انواع بیماری ها در میان اعضای فامیل های خود و سایرین می گردند.

د: جوامع فقیر بستر مناسبی برای گسترش عقاید چون فاشیسم و افراط گرایی می گردند.

ه: فقر تبعات منفی اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی را به میان می آورد.

و: گسترش مهاجرت ها از روستا ها به شهرهای بزرگ و کوچک و مهاجرت به کشورهای ثروتمند.

دیدگاه مردم در مورد فقر:

۱- مردم اکثراً مشکل فقر را غیر قابل حل میدانند.

۲- کمک به فقر باعث افزایش فرهنگ گسترش و تداوم فقر در جامعه می گردد.

۳- بعضی ها فقرا را بخاطر حالت موجوده شان سرزنش می کنند.

۴- مردم گمان می کنند که فقر مردمان تنبل و بی استعداد هستند.

در سال های اخیر با مشاهده به تجربه کشور های مانند برازیل، چین و هند که بیشترین ارقام فقرای جهان را با خود داشته، با در پیش گرفتن یک برنامه حساب شده توسعه اقتصادی درها را بروی سرمایه گذاران خارجی گشوده و با سرعت در مسیر توسعه اقتصادی و کاهش فقر حرکت کردند. آنها بر علاوه بازاریابی اقتصادی به بازاریابی اجتماعی نیز رو آورده و بر اساس آن فقر را از کشور های شان ریشه کن ساختند.

عبدالحفیظ شاهین

منبع:

www.karafarinha.com

www.joudi.ir

فساد

مالی

بزرگترین چالش فرا راه رشد و توسعه اقتصادی افغانستان

بخش دوم

حسب الله ذکی

مدیر بخش خطرات مالی د افغانستان بانک

مؤسسات دولتی شعبه دارد و پس از بررسی ابتدائی، موارد قابل پی گیری را به یک دایره ویژه در اداره پولیس به نام اداره مرکزی تحقیقات ارجاع می دهد. اداره مرکزی تحقیقات پس از انجام

میدانم تا کشور های مختلفی که توانستند از طریق راهکار های مؤثر مبارزه با فساد، آنرا کاهش یا از بین ببرند و موفق هم بوده اند. دولتمردان و مجریان سیاست در افغانستان نیز باید از تجارب و دستاورد های آنها بخاطر مبارزه با فساد اداری در کشور استفاده نمایند. این کشور ها عبارتند از .

هندوستان: به منظور جمعآوری اطلاعات در مورد فساد اداری کمیسیونی به نام کمیسیون مرکزی حراست در سال ۱۹۶۴ تشکیل گردید. این کمیسیون در کلیه وزارتخانه ها و

۷. تجارب کشور های مختلف در

مبارزه با فساد اداری

بسیاری از کشورها به منظور کشف و پیگیری و مبارزه با فساد اداری ادارات جداگانه و اکثراً مستقلی ایجاد کرده اند. در برخی کشورها این ادارات هیچ گونه وابستگی اداری و مالی به قوه مجریه و حتی اداره پولیس ندارند و کاملاً مستقل عمل می کنند. براساس آمار بانک جهانی، سالانه به طور تقریبی بالغ بر یک تریلیون دالر امریکا از طریق رشوه رد و بدل می شود. در این جا بسیار مهم

تحقیقات و جمعآوری مدارک پرونده‌های فساد را برای پی‌گیری قانونی به مراکز قضایی می‌فرستد.

هانگ کانگ: این کشور کمیسیون مستقل بر علیه فساد را تشکیل داده است. این کمیسیون در سال ۱۹۷۴ در عکس‌العمل به گسترش فساد در سطوح بالای اداره پولیس آن کشور تأسیس گردید و کاملاً مستقل از اداره پولیس عمل می‌کند. این کمیسیون دارای واحدهای پولیسی و تجسسی مستقل بوده و از اختیارات زیادی برخوردار است.

جمهوری خلق چین: از سال ۱۹۷۹ در داخل حزب کمونیست نهادهایی به نام کمیسیونهای نظارت انضباطی ایجاد گردید. این کمیسیونها در تمام سطوح فعالیت می‌کنند و موظف اند با سوء استفاده از منابع دولتی توسط مسولین و کارمندان مبارزه کنند. عملکرد این کمیسیون ها در اثر تضادهای موجود بین حزب کمونیست و مراکز قضایی آسیب دیده است. مسئولین حزب در تحقیقات کمیسیون ها مداخله می‌کنند.

نایجریا: بعد از پاکسازی جمعی سال ۱۹۷۵ دولت «اباسانجو» در نیجریه، این کشور دو نهاد مجزا برای رویارویی با فساد ایجاد کرد. اداره شکایات عامه برای رسیدگی به شکایات شهروندان از

مظالم اداری و اداره بررسی اعمال فاسد برای تحقیق و رسیدگی به کلیه موارد فساد اداری ایجاد شده بودند. این نهادها موفق نبودند و پس از انتقال قدرت به دولت غیرنظامی در سال ۱۹۷۹ منحل شدند. به جای آنها دو نهاد جدید به نام اداره رفتار اداری و دادگاه رفتار اداری تشکیل شد آیین‌نامه خاصی نیز برای رفتار اداری تنظیم گردید. یکی از وظایف مهم این نهادها رسیدگی به مشروعیت منابع ثروت و درآمد کارمندان دولت بود.

ایالات متحده امریکا: در امریکا پس از افشای ماجرای واترگیت و چند مورد سوء استفاده‌های مالی در شهرداری شهرهای بزرگ این کشور بسیاری از ادارات دولتی بخصوص اداره تحقیقات فدرال (FBI) در فعالیتهای شناسایی و مبارزه با فساد اداری درگیر هستند. در شهرداری نیویورک (و بسیاری شهرهای دیگر) دفتر ویژه ای به نام بخش تحقیقات ایجاد شده است.

سنگاپور: در سال ۱۹۵۱ اداره بررسی اعمال فاسد تأسیس گردید. این اداره به کلیه اسناد مالی دولتی و خصوصی دسترسی دارد و در طی سالهای فعالیتش برخی از سیاستمداران با نفوذ و مدیران عالیرتبه دولتی را به پای میز محاکمه کشانده است. در عین حال اداره مذکور

بر رفتار و فعالیتهای مالی کارمندان معمولی و رده پایین نیز نظارت دارد و به طور کلی نقش مهمی در مبارزه با فساد ایفا می‌کند.

۸. تأثیرات فساد اداری بر رشد و توسعه اقتصاد افغانستان

افغانستان با وجودیکه مبارزه با فساد را در قوانین نافذه خویش رعایت نموده اما طی چندین سال است که در رده بندی کشورها به اساس شاخص فساد اداری مقام اول، دوم و سوم را کسب میکند که این موضوع بعد از امنیت به یک معضل ملی مبدل گردیده است. چنانچه قانون مبارزه با ارتشاء و فساد اداری افغانستان، فساد اداری را عمل خلاف قانون میداند که توسط کارکنان و موظفین خدمات عامه به مقصد حصول اهداف و منافع شخصی و گروهی صورت میگیرد. همچنان قانون مزبور موارد دیگری چون اختلاس و غدر، سرقت اسناد، اتلاف اوراق و اسناد رسمی، تجاوز از حدود صلاحیت قانون، استفاده از امکانات دولتی و اوقات رسمی در امور شخصی، امتناع و استنکاف از وظیفه بدون عذر قانونی، کتمان حقیقت، جعل و تزویر اسناد، وانمود ساختن صلاحیت اجرا و یا امتناع از اموری که وظیفه موظف خدمات عامه نباشد، اخذ هر نوع تحفه به منظور اجرای کار در امور مربوط، تعلیل

بی مورد در اجرای وظیفه محوله، رویه سوء موظفین خدمات عامه در برابر افراد، التماس غیر قانونی و واسطه شدن، تطمیع، سفارش و در نهایت دخیل ساختن ملاحظات قومی، منطقوی، مذهبی، لسانی، حزبی، جنسی و شخصی، در انتخاب و استخدام را نیز به عنوان فساد اداری بر شمرده است.

بنافساد اداری طی چند سال اخیر من حیث عامل بازدارنده رشد و توسعه اقتصاد افغانستان محسوب میگردد. فساد اداری از دید تاریخی به مثابه یک پدیده شوم که در رژیم های قبلی کشور ما هم وجود داشته که بعضاً جهت وقایه اداره از وجود آن تدابیری اتخاذ شده و بعضاً هم فساد اداری خود یکی از عوامل سرنوشتی دولت بوده است.

فساد اداری در افغانستان دارای عوامل داخلی و عوامل خارجی میباشد که از آنها میتوان به شکل ذیل نام برد:

-عوامل داخلی فساد عبارتند از : عدم اتخاذ تدابیر حقوقی مناسب در جهت انکشاف متوازن، فقدان اراده سیاسی و اجتماعی در امحای فساد، پایین بودن سطح مسوولیت پذیری، کاهش اعتبار ملی و بین المللی اداره کشور، فقدان نظارت صحیح بر اجرای بودجه، کتمان حقیقت در شناسایی مجرمین اصلی، عدم رسیدگی سریع و قاطعانه مرجع قضایی،

معاش اندک یا متفاوت کارمندان و افراد نهاد ها و مؤسسات، حاکمیت روابط بر ضوابط...

- عوامل خارجی فساد در افغانستان عبارتند از: نبود یک استراتژی معین بین المللی غرض مهار کردن فساد، فساد در ادارات و سازمان های بین المللی، عدم ارائه گزارش توسط نهاد های بین المللی به دولت افغانستان، آلوده بودن کارکنان ادارات بین المللی به فساد، آسیب پذیری مهاجرین برگشته به کشور از فرهنگ حاکم فساد در کشور های همسایه، عدم همکاری صادقانه مجامع بین المللی... (۲: ۲۲)

قبل از این که به بحث تأثیرات فساد اداری بر رشد و توسعه اقتصادی پرداخته شود بهتر است تا بدانیم رشد و توسعه اقتصادی چیست؟ شاخص های رشد و توسعه اقتصادی کدام ها اند؟

کلمه رشد در لغت به معنای بزرگ شدن و دارای مفهومی کمی میباشد. **رشد اقتصادی** عبارت از افزایش تولید ملی که معمولاً به صورت درصد افزایش سالانه محصول ناخالص ملی بیان میشود. دلالت بر افزایش تولید درآمد سرانه ملی دارد. اگر تولید کالاها یا خدمات به هر وسیله ممکن در یک کشور افزایش پیدا کند، می توان گفت که در آن کشور، رشد اقتصادی اتفاق

افتاده است. **شاخص رشد اقتصادی** معیار سنجش چگونگی رشدیافتگی جوامع، سطح تولید یا درآمد سرانه آنهاست. عوامل رشد اقتصادی عبارت اند از ۱: عوامل اقتصادی رشد اقتصادی (منابع طبیعی، تمرکز سرمایه، پیشرفت های تکنالژیکی، سازماندهی تولید، تغییرات زیربنایی ۲: عوامل غیر اقتصادی رشد (عوامل اجتماعی، عوامل انسانی، عوامل سیاسی و تشکیلاتی : **کلمه توسعه** در لغت به معنی گسترش و بهبود است. توسعه اگر چه دارای بعد کمی نیز می باشد، اما دراصل دارای ابعاد کیفی است. **توسعه ی اقتصادی** فرآیندی است که در آن یک سلسله تحولات و تغییرات بنیادی در ساختار های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی جامعه به وقوع می پیوندد. همچنان توسعه اقتصادی عبارت از افزایش تولید همراه با بهبود کیفی روش ها و وسایل تولید میباشد. تفاوت میان رشد و توسعه اقتصادی را طوری میتوان بیان کرد که رشد اقتصادی صرفاً اشاره بر افزایش کمی فعالیت های اقتصادی می نماید در حالیکه توسعه اقتصادی مسایل کمی و کیفی فعالیت های اقتصادی را در بردارد. ۳: ۱۴۶ تا ۱۴۷

شاخص های توسعه اقتصادی عبارت اند از: شاخص درآمد سرانه،

فساد اداری در افغانستان، باعث کاهش رشد اقتصادی، کاهش سرمایه گذاری داخلی و خارجی، تورم بالا، کاهش ارزش پول ملی، افزایش نابرابری در درآمد، افزایش شکاف طبقاتی و فقر، کاهش درآمدهای مالیاتی و افول سرمایه اجتماعی شده، مانعی جدی بر سر راه توسعه در ابعاد مختلف (اقتصادی و سیاسی) در هر دو سطح داخلی و بین المللی تلقی می گردد. فساد اداری در افغانستان چنان یک مشکل جدی به شمار می رود که نه تنها افغانها از آن به تنگ آمده و ناراضی اند، بلکه مؤسسات بین المللی و کشور های کمک کننده نیز از آن شکایت دارند.

دایره شیطانی فساد اداری و سرمایه اجتماعی در کشور

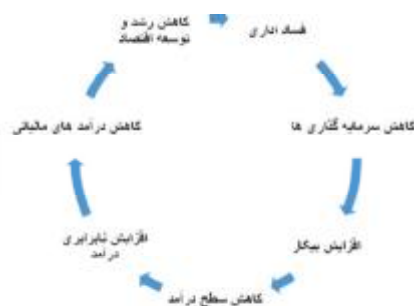
۱) فساد اداری و توسعه انسانی: تأثیر فساد اداری بر کاهش توسعه انسانی و ارتباط منفی با اجزای آن، به ویژه در کشورهای در حال توسعه است. در

قوانینی که در فرایند توسعه شکل گرفته اند، مانعی برای رفتارهای فسادآمیز به شمار می آیند.

بانک جهانی، فساد را بزرگ ترین مانع توسعه اجتماعی و اقتصادی قلمداد کرده است. فساد با تحریف مقررات قانونی، توسعه را تخریب و بنیان های اساسی آن را ضعیف کرده، زیر ساخت های رشد را از بین می برد.

فساد اداری بر برنامه های توسعه اقتصادی، آثار مخرب زیر را بر جا خواهد گذاشت:- کاهش سرمایه گذاری داخلی و خارجی، کاهش بهره وری سرمایه گذاری های عمومی، کاهش سطح خدمات اجتماعی به ویژه برای افراد فقیر و کم درآمد، افزایش هزینه زندگی، افزایش قیمت ها، کاهش رشد اقتصادی و افزایش رقابت ناسالم در فعالیت های اقتصادی، افزایش بیش تر فساد.

دایره شیطانی فساد اداری در اقتصاد افغانستان

مباحث فوق نشان میدهد که افزایش

شاخص برابری قدرت خرید، شاخص درآمد پایدار، شاخص های ترکیبی توسعه، شاخص توسعه انسانی (HDI) حال با شناختی از مفاهیم رشد و توسعه اقتصادی تجزیه و تحلیل آسیب های فساد اداری بالای آن آسانتر میشود. فساد اداری یک پدیده جهانی است که در همه کشورها وجود دارد، لیکن براساس شواهد، کشورهای فقیر را بیش از سایرین مورد آسیب قرار می دهد. رشد اقتصادی را سرکوب می کند و بودجه های مورد نیاز برای آموزش، بهداشت و سایر خدمات عمومی را از مسیر منحرف می سازد «یوری فدوتوف»، مدیر اجرایی دفتر مقابله با مواد مخدر و جرم سازمان ملل متحد اظهار داشت: «فساد یک تهدیدی جهانی است. یک مانع در مسیر توسعه اقتصادی است. وی خاطر نشان کرد که فساد بر عدم برابری و بی عدالتی می افزاید و پایه های ثبات را بخصوص در مناطق با اهمیت از بین می برد».

میان فساد و توسعه، رابطه معکوسی برقرار است؛ به نحوی که می توان گفت فساد، مصارف توسعه را افزایش می دهد. هر یک از شاخص های توسعه انسانی، اجتماعی و اقتصادی، همبستگی کاملاً معنی داری با میزان فساد نشان می دهند. در بیشتر کشورهای توسعه یافته،

نهایت مشخص گردیده که افزایش فساد در کشور باعث کاهش سطح توسعه انسانی آن شده است.

۲) فساد اداری و سرمایه اجتماعی: فساد اداری، به عنوان یکی از مهم ترین عوامل بر سر راه پیشرفت جوامع مطرح شده است. دستیابی به توسعه و پیشرفت، مستلزم به کارگیری و بهره برداری از انواع سرمایه ها است. در افغانستان طی این چند سال مشکلات امنیتی، وضعیت اجتماعی مردم، سیستم اداری کشور، جنگ ها، وضعیت اقتصادی مردم، بیکاری متداوم و فساد اداری باعث فرار مغز ها و افراد تحصیل کرده کشور گردیده است.

در عین حال ادبیات علمی در زمینه فساد اداری شاهد دو مکتب رقیب و متعارض در مورد اثرات فساد بر کارایی یا توسعه اقتصادی است: مکتب کارآمدی و مکتب ناکارآمدی فساد. ادبیات نظری پیرامون ارتباط میان پدیده فساد و رشد اقتصادی را می توان به دو بخش تقسیم کرد. بخش اول تیوری هایی هستند که معتقد اند فساد قادر است از طریق دور زدن قوانین و مقررات ناکارآمد و انعطاف ناپذیر تحمیل شده توسط دولت خصوصاً در کشورهای کمتر توسعه یافته به افزایش رشد اقتصادی منجر شود. اما بخش دوم تیوری هایی

هستند که فساد را به مثابه نیرویی می دانند که به عملکرد مناسب بازارها آسیب می رساند و از این رهگذر کاهش رشد اقتصادی را فراهم می آورد. در ادامه به برخی از این استدلال ها و دیدگاه ها می پردازیم. دانشمندی بنام **وینود** از فساد به عنوان مالیات غیرقانونی یاد می کند و نشان می دهد که یک دالر ارزش ایجاد شده از طریق اقدام همراه با فساد حدود ۶۷/۱ دالر هزینه بر اقتصاد تحمیل می کند. همچنان نتایج تحقیقات انجام شده نشان می دهد که ارتباط منفی میان رشد GDP و فساد اداری وجود دارد. بررسی دانشمند دیگری بنام **مو** در مورد ارتباط میان فساد و رشد اقتصادی نیز نشان می دهد هر یک درصد افزایش در سطح فساد، رشد اقتصادی را حدود ۰/۷۲ درصد کاهش خواهد داد. بررسی اثر فساد بر سرمایه گذاری خارجی مستقیم نیز فساد را به عنوان عاملی بازدارنده و ترساننده برای سرمایه گذاران خارجی معرفی کرده است. **مرهوبی** نیز رابطه مثبتی میان تورم و فساد یافت. گوپتا، داوودی و ترمی نیز دریافتند که سطوح بالای فساد از طریق کاهش رشد اقتصادی موجب افزایش نابرابری درآمدها و فقر می شود. بسیاری از محققان اثر فساد را بر انواع متغیرهای اقتصادی کلان مورد

بررسی قرار داده اند و بیانگر هزینه هنگفت فساد هستند. ولی مطالعات تجربی اندکی در زمینه بررسی رابطه میان فساد و توسعه انسانی انجام شده است. فساد اداری یکی از ویژه گی های مشترک کشورهای جهان سوم به شمار میرود. بناً یکی از مشکلات بزرگ در برابر توسعه اقتصادی جهان سوم فساد میباشد. امروزه فساد اداری و مالی به یک معضل جهانی مبدل شده و باعث آسیب های بسیاری می شود. این معضل، اقتصاد داخلی را فلج و جریان توسعه را مختل می سازد و اصل حاکمیت قانون را مخدوش می کند. فساد اداری با هدر دادن منابع ملی همراه است؛ در حالی که این منابع باید به شیوه های درست و در جایگاه اصلی خود مورد بهره برداری قرار گیرند تا موجب رشد و شکوفایی و پویایی اقتصاد کشور گردد. از آنجا که فساد، مراحل صرف منابع مالی را از هدف خود منحرف می سازد، منجر خواهد شد که منابع مالی کمک چندانی، به رشد و توسعه اقتصادی نداشته باشد.

سروی افیر اتاق تجارت و صنایع نشاندهنده بهبود در کار و بار

اتاق تجارت و صنایع افغانستان بعد از این سروی کنفرانس مطبوعاتی را بروز چهارشنبه ۲۴ ثور سالروان در تالار کنفرانس های آن اداره برگزار نمود.

در ابتدای این کنفرانس محترم محمد قربان حقجو رییس هیئت عامل اتاق تجارت و صنایع صحبت نموده گفت که سروی وضعیت کار و بار که در ماه حوت سال ۱۳۹۲ در چهار سکتور در ولایات کابل، قندهار، ننگرهار و بلخ از طریق اتاق صنایع و تجارت افغانستان راه

اندازی شد، نشان دهنده وضعیت خوب کار و بار در ولایات نامبرده می باشد. همچنان گزارش حاکی از آن است که شرایط کار و بار شرکت های کوچک و متوسط در ولایات کابل، بلخ و قندهار نسبت به ربع گذشته سال به مراتب بهتر

اووم کال، دری اتیایمه گنه د ۱۳۹۳ کال د غویی میاشت ۳۹

وضعیت کار و بار را در ولایات کابل، قندهار، ننگرهار و بلخ سروی نمود تا چالش های موجود فرا راه مالکین شرکت ها را شناسایی و مالکین شرکت ها و رهبران کار و بار را بطور دقیق از آن آگاه سازد.

بدست آوردن آمار و ارقام دقیق از هر بخشی که باشد نیاز به سروی دارد تا در پرتو آن یک کشور یا یک اداره مسیر کاری، راهبرد و پلان های خود را عیار و تطبیق می نماید. با در نظر داشت این موضوع اتاق تجارت و صنایع افغانستان

شده است.

محترم حقجو پیرامون شرایط عمومی کار و بار علاوه نمود که شاخص شرایط عمومی کار و بار در ماه عقرب ۱۳۹۲ برای کابل، بلخ و قندهار در مجموع ۸ فیصد بوده، اما در ماه حوت سال ۱۳۹۲ این رقم به ۲۴ فیصد رسید. در مجموع شاخص کار و بار در ماه حوت سال مذکور ۲۷ فیصد می باشد. شرایط کار و بار منطقوی ماه حوت سال ۱۳۹۲ در قندهار به ۱۷ فیصد در کابل به ۲۹ فیصد و در بلخ به ۲۶ فیصد رسید که در این گزارش وضعیت کار و بار ننگرها نسبت به بلخ و کابل بهتر گفته شده است.

محترم رییس هیئت عامل اتاق تجارت علاوه نمود که شرکت های سروی شده نسبت به استخدام کارکنان ماهر در سه ماه آینده خوشبین تر می باشند، بیلانس پلان های استخدام در سکتور ساختمانی ۶۲ فیصد، در تولید ۴۹ فیصد، در خدمات ۴۳ فیصد و در تجارت ۳۳ فیصد می باشد که در سکتور ساختمانی و تولیدی انتظار استخدام افزایش یافته است. محترم حقجو در قسمت اخیر سخنانش

گفت که بر اساس سروی دوره ای شرکت های ساختمانی، خدماتی و تجارتي تشخیص می گردد که مسوولین شرکت در باره وضعیت کنونی و انتظارات شش ماه آینده هر یک از شرکت های یاد شده چگونه خواهد بود؟ مسوولین این شرکت ها وضعیت کار و بار شانرا با انتخاب یکی از سه گزینه (بهرتر، عادی، بدتر از عادی)، (بهرتر خواهد شد، تغییر نخواهد کرد، بدتر خواهد شد) تشخیص خواهند داد که درین صورت گزینه بهتر از عادی را مثبت و گزینه بدتر از عادی را منفی فرض می کنیم. شاخص وضعیت کنونی از تفریق فیصدی پاسخ مثبت و منفی بدست می آید و در عین حال شاخص انتظارات از تفاوت میان فیصدی گزینه "بهرتر خواهد شد" و "بدتر خواهد شد" بدست می آید. در نخستین سروی، گزینه های "عادی" و "تغییر نخواهد کرد" نقطه صفر در نظر گرفته می شود، شاخص شرایط کار و بار از صفر تا مثبت ۱۰۰ (بیشترین) و منفی ۱۰۰ (کمترین) می تواند تغییر یابد، بعد ها زمانی که سروی های زمانی بوجود آمد، نقطه صفر شرایط کار و بار با توجه به

نتایج سروی سال معیار و سالهای بعد بر اساس آن سال سنجیده خواهد شد. مسوولین شرکت ها با وجود بهبود وضعیت نسبی امنیتی به این باور اند که مهم ترین مانع در برابر کار و بار شان پس از امنیت بالترتیب کمبود تقاضا، زیر ساخت های ضعیف، عدم دسترسی به منابع مالی و مشکلات اداری می باشد. موانع عمده فرا راه کار و بار در ماه حوت ۱۳۹۲ در ولایت های کابل، بلخ و قندهار نبود امنیت ۴۴ در صد، نبود مارکیت و تقاضا ۲۷ در صد، زیر بناهای ضعیف ۱۸ در صد، دسترسی به منابع مالی ۷ در صد و مشکلات اداری ۴ در صد می باشد. همچنان توازن جنسیتی شاخص مهمی برای اندازه گیری و پیشبینی مسیر رشد و توسعه اقتصادی می باشد و در سروی که صورت گرفته است، ۱۸ در صد شرکا یا مالکین شرکت ها را زنان تشکیل می دهند. □

اطلاعیه د افغانستان بانک!

مطابق ماده سی و سوم قانون د افغانستان بانک پول رایج و واحد پولی افغانستان افغانی است، بنأ از عموم افغانها، دواير و مؤسسات دولتی و خصوصی آرزومندیم تا در قرار داد ها و سایر معاملات و داد و ستد های اقتصادی، پول افغانی را ترجیح دهند، چون افغانی از با ثبات ترین پول های منطقه بوده که در ثبات برنامه ریزی های اقتصادی تان مثمر واقع می شود.

د افغانستان بانک

بانک

ماهنامه د افغانستان بانک

سال هفتم، شماره ۸۳، ثور ۱۳۹۳

ټولې دولتي او خصوصي ادارې او مؤسسې مکلفې دي خو په اقتصادي راکړو او ورکړو کې له افغانیو کار واخلي.